

DOMOVINA

Upravištvu »Domovine« v Ljubljani — Knafljeva ulica 5
Uredništvo »Domovine« — Knafljeva ulica številka 5/II.,
telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtno 9 din, polletno 18 din,
celoletno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrtno
12 din, polletno 24 din, celoletno 48 din. Amerika letno 1 dolar.
Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani št. 10.716.

**Vsem našim prijateljem in prijateljicam
bodi novo leto srečno in zadovoljno!**

Prehod iz starih zadružnih zakonov v novega

Novi zadružni zakon je 24. septembra letos stopil v veljavo in je dobil obvezno moč. Istega dne so prenehali veljati vsi dotedanji zadružni zakoni. Ker pa morajo zadruge prej prilagoditi svoja pravila novemu zadružnemu zakonu, ustvarja novi zadružni zakon neko prehodno dobo, v kateri lahko vsaka zadruga izvrši potrebne izpremembe svojih pravil. Paragraf 117 namreč določa, da morajo zadruge in zveze, ki so ustanovljene po dosedanjih zakonih in so obstajale na dan uveljavljanja novega zakona (24. septembra) spraviti v dveh letih svoja pravila in svoje poslovanje v sklad z novim zakonom, sicer bo po preteku tega roka pristojno sodišče samo izreкло njih prenehanje. Obstoječe zadruge lahko torej do 23. septembra 1939 obdrže svoja dosedanja pravila in lahko poslujejo po teh pravilih.

Kako dolgo in v kakem obsegu veljajo predpisi iz starih zakonov

Drugi predpis pa pravi: »Dokler se pravila v roku ne spravijo v sklad s tem zakonom, veljajo predpisi prejšnjih zakonov.« Tu je zdaj nastalo sporno vprašanje, v kakšnem obsegu veljajo za zadruge, ki še niso prilagodile svojih pravil, predpisi prejšnjih zakonov.

Nekateri mislijo, da novi zadružni zakon za stare zadruge v nobeni točki ne velja in da se zadruge nanj sploh nimajo ozirati, dokler ne prilagodijo svojih pravil in ne postanejo nova pravila pravomočna z vpisom v zadružni register.

Drugi pa spet trdijo, da veljajo predpisi prejšnjih zakonov do izpremembe pravil, toliko, kolikor se zadružna pravila nanje nanašajo ali izrecno sklicujejo. Če pravila sploh ničesar ne določajo ali se ne sklicujejo na določila prejšnjih zakonov, odnosno če prejšnji zakoni ničesar ne določajo, tedaj veljajo tudi za zadruge, ki svojih pravil še niso spremenile, predpisi novega zadružnega zakona, če ima ta novi zadružni zakon ustrezajoči predpis. Takih primerov pa je več. Po tem tolmačenju veljajo seveda tudi taki predpisi, ki jih stari zadružni zakon sploh ne pozna, kakor na primer predpisi o združenju, o glavni zadružni zvezi, o nadzorstvu zadružništva, o ugodnostih in podobnem. Seveda bi to drugo tolmačenje precej zapletlo, če tako zamotano pravno stanje, ker bi bilo pogosto težavno ugotoviti, kateri predpis prihaja v določenem primeru v poštev, ali predpis novega ali starega zakona. V tem pogledu bo važna obrazložitev, ki jo bo po obliabi izdal kmetijski minister v treh mesecih. Dokler ne izide ta razlaga, tudi ni priporočljivo prilagoditi pravila novemu zakonu.

Omeniti je še drugo važno določbo, ki se tiče zlasti kreditnih zadrug. Paragraf 118 namreč določa, da smejo stare zadruge še 10 let po uveljavljanju novega zakona obdržati predpise svojih pravil, po katerih je višina deležev različna, nadalje predpise pravil, ki se tičejo sprejemanja hranilnih vlog, kakor tudi tiste predpise pravil, po katerih gre posameznemu zadružniku na skupščini več glasov (števil glasov seveda ne morejo zvišati). Zadruge, ki se bodo hotele poslužiti te ugodnosti, bodo v prihodnih dveh letih prilagodile svoja pravila predpisom novega zakona v vseh točkah razen v onih, ki govorijo o višini deležev, sprejemanju hranilnih vlog in večkratni glasovalni pravici. Po preteku 10-letnega roka se bodo morale tudi te zadruge v celoti prilagoditi predpisom novega zadružnega zakona ali pa se bodo morale pretvoriti v zadruge drugačne oblike, vendar ob spremembi ne bodo uživale takšnih oprostitvev kakor zadruge, ki bodo to storile v teku treh let.

Zadruge smejo poslovati samo s člani

Novi zadružni zakon označuje gospodarsko zadrugo kot združbo nedoločenega števila članov (zadružnikov) s spremenljivim številom poslovnih deležev, ki se je vsak član udeležuje neposredno in ki ima namen, da pospešuje njihovo gospodarstvo s skupnim opravljanjem poslov po načelu vzajemne pomoči članov.

Ta oznaka poudarja gospodarski namen, ki ga mora zasledovati zadruga. Prvenstveno so torej gospodarske koristi, in to samo članov-zadružnikov. Načelno se sme vsaka zadruga baviti z vsakim neprepovedanim poslom, ki lahko poveča dohodek ali zmanjša stroške članov. To načelo omogoča zadrugi z najrazličnejšimi nalogami, toda vse bodo morale imeti glavni namen: pospeševati gospodarstvo svojih članov. Načelo, da se sme zadruga baviti z vsakim neprepovedanim poslom, pa je znatno omejeno s predpisom, da sme zadruga poslovati samo s svojimi člani in da se dovoljuje poslovanje z nečlani le v izjemnih primerih, ki jih našteva. Ta določba bo marsikaterim starim zadrugam onemogočila nadaljnji obstoj. Doslej so zadruge, ki so poslovale z nečlani, lahko obstajale, le da niso uživale davčnih in taksnih ugodnosti. Novi zakon pa daje zadrugam, ki poslujejo z nečlani in ne morejo spraviti svojih pravil v sklad z novim zakonom rok treh let, da prenehajo ali pa se izpremenijo v združbe drugačne oblike (to velja predvsem za razne tiskovne in založniške zadruge). Také zadruge bodo delovale zaenkrat še naprej po starih predpisih,

v roku treh let pa se morajo izpremeniti ali v delniške družbe ali v družbe z omejeno zavezo. Nekateri take zadruge pa bodo morda prenehale obstajati.

Tu gre predvsem za take zadruge, ki vršijo zgolj posredovalno delo in je zadruga prav za prav le lastnik podjetja. Take zadruge so morale doslej nujno poslovati predvsem z nečlani, ker jih je k temu sililo samo poslovanje. Po novem zakonu take zadruge ne bodo smele več obstajati, če poslujejo z nečlani v poslih, ki jih novi zakon ne dopušča.

V kakšnih primerih smejo zadruge poslovati tudi z nečlani

Novi zakon kakor rečeno izrecno našteva, kdaj smejo v izjemnih primerih zadruge poslovati z nečlani. Po 6. odstavku paragrafa 1, sme zadruga: 1. v kreditnih poslih najemati kredite in sprejemati hranilne vloge od nezadružnikov; 2. prodajati nezadružnikom svoje izdelke in izdelke zadružnikov, predelane ali nepredelane; 3. nabavljati od nezadružnikov v poslih zadružne nabave predmete, namenjene rabi zadružnikov (nabavljeni h predmetov, razen monopolskih, pa ne sme prodajati nezadružnikom); 4. v poslih zadružnega izdelovanja in predelovanja sme zadruga od nezadružnikov nabavljati naprave in druge predmete, potrebne za izdelovanje in predelovanje (stroje, orodje, pogonski material in podobno); nadalje sme od nezadružnikov nabavljati sirovine zaradi izdelovanja predmetov za člansko rabo, obrtniška zadruga pa sme nabavljati od nezadružnikov material in sirovine za predelovanje in izdelke prodajati nezadružnikom; 5. v zavarovalnih poslih sme zadruga opravljati pozavarovanje tudi pri nezadružnih zavarovalnih ustanovah in od njih sprejemati pozavarovanja do zneska svojih zavarovalnih glavnih; 6. v poslih skupne nabave in rabe sme prodajati ambalažo in pokvarjeno ali poškodovano blago kakor tudi odpadke in postranske izdelke, dobljene pri zadružni izdelavi ali predelavi, ki ne služijo rabi njenim zadružnikom (o taki opravljeni prodaji pokvarjenega ali poškodovanega blaga je zadruga dolžna takoj obvestiti revizijsko zvezo); 7. od nezadružnikov sme nabavljati izdelke ob prirodnih ali periodnih ovirah, zaradi katerih zadruga ne bi mogla z izdelki svojih zadružnikov zadovoljiti potreb svojih stalnih rabnikov (dovolitve za to daje kmetijski minister po zaslišanju Glavne zadružne zveze); 8. v svojih prodajalnicah sme poleg glavnega svojega izdelka ali izdelka svojih zadružnikov prodajati postranske rabne predmete, nabavljene od nezadružnikov, ki se brez njih glavni izdelek ne more uspešno prodajati (dovolitve za to daje minister za kmetijstvo po zaslišanju Glavne zadružne zveze).

Zakon daje torej dovoljenja za poslovanje z nezadružniki predvsem tam, kjer bi bilo sicer poslovanje zadruge oteženo ali onemogočeno. Kreditna zadruga, ki daje posojila, mora imeti hranilne vloge, ki pa jih ne dajejo tisti, ki denar potrebujejo in so člani zadruge; od vlagateljev pa ni mogoče zahtevati, da bi morali biti člani zadruge, kjer nalagajo svoje prihranke, in da bi morali še prevzemati članske dolžnosti. Slično je pri obrtnih in nabavljalnih zadrugah. Tu se ne more zahtevati, da bi moral biti vsakdo, ki zadrugi kaj proda ali od zadruge kaj kupi, član zadruge. Ta okvir je zakonodajalec prekoračil s tem, da daje zadrugam možnost prodajati po-

kvarjeno ali poškodovano blago nečlanom, kar lahko omogoči zlorabe.

Obseg poslovanja pri posameznih vrstah zadrug

Kreditne (denarne) zadruge smejo v smislu gornjih predpisov dajati posojila samo svojim članom, hranilne vloge pa lahko sprejemajo tudi od nečlanov: prav tako posojila.

Nabavljalne in prodajne zadruge smejo nabavljati blago, namenjeno rabi članov, od kogarkoli, tudi od nezadružnikov, prodajati pa ga smejo izključno le članom.

Mlekarske zadruge smejo sprejemati mleko samo od svojih članov, mleko in mlečne izdelke pa lahko prodajajo vsakomur. Stroj za obrat, orodje in pogonski material smejo nabavljati od kogarkoli. V izjemnih primerih (prirodne nezgode) smejo mleko sprejemati tudi od nečlanov.

Zivorejske in pašniške zadruge izvršujejo svoje naloge izključno v okviru svojega članstva.

Kmetijsko-strojne zadruge smejo posojati stroje samo svojim članom, kupovati pa smejo stroje, pogonski material in orodje od nečlanov.

Elektrarniške zadruge smejo oddajati električni tok samo svojim članom, kupovati pa smejo tok od kogarkoli.

Obrtniške zadruge smejo kupovati sirovine in material za predelovanje od nezadružnikov, prodajati pa smejo nezadružnikom samo one izdelke, ki jih je zadruga izdelala ali predelala ali so jih izdelali ali predelali njeni člani.

Stavbinske zadruge lahko material za gradnjo hiš kupijo od nečlanov, graditi pa smejo hiše samo za svoje člane in tudi stanovanja oddajati samo svojim članom. Zadruge, ki imajo letovišarske ali izletniške stavbe, smejo te stavbe dati na razpolago samo zadružnikom.

Zavarovalne zadruge zavarujejo samo svoje člane. Tudi vodovodne zadruge oddajajo vodo samo svojim članom.

Vinarske in sadjarske zadruge smejo sadje in vino sprejemati samo od svojih članov, prodajati pa ga smejo komurkoli.

Tiskovnim in založniškim zadrugam zakon bistveno omejuje poslovanje. Zadrugne tiskarne smejo obstajati samo tedaj, če so uslužbenci (stavci, strojniki in ostalo osebje) vsi zadružniki in je to obrtniška zadruga. Možna pa je tudi taka zadružna tiskarna.

kjer uslužbenci niso zadružniki, tiskati pa sme samo za svoje zadružnike (naročniki knjig, časopisov, tiskovin in podobnega morejo biti samo člani). Založniška zadruga sme po novem zakonu izdajati samo reči, ki jih napišejo njeni člani, ali pa morajo biti vsi

naročniki knjig, časopisov, tiskovin, ki jih izdaja zadruga, njeni člani.

Naglasiti pa je treba, da po novem zakonu kršitev prepovedi poslovanja z nečlani nima za posledico samo izgubo davčnih in taksnih ugodnosti temveč tudi razpust.

Izpremembe v uredbi o kmečki razdolžitvi

Ministrski svet je na seji 23. decembra sprejel med drugim uredbo o spremembah in dopolnitvah uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov. Po izjavi kmetijskega ministra Svetozara Stankovića se s to uredbo izvedejo popravki, ki so postali potrebni glede na izkušnje v praksi, kolikor te spremembe niso bile že izvršene z letošnjim finančnim zakonom, odnosno s tolmačenji ministrstva pravde. Ti popravki so izvedeni na podlagi predlogov, ki so jih stavili dolžniki, upniki in državna oblastva.

Med drugim daje nova uredba možnost pritožbe na okrožna sodišča zoper odločbe oblastev, ki izdajajo potrdila o svojstvu kmeta. Oblastva so pri izdajanju teh potrdil zelo različno postopala, včasih na škodo kmetov, včasih

sih pa tudi na škodo upnikov in države. Posebne olajšave nudi uredba optantom, ki so se priselili v našo državo. Njim priznava svojstvo kmeta brez ozira na glavni poklic.

Dolžnikom iz člena 5. (ki imajo preko 50 hektarov orne zemlje) se podaljša rok, do katerega morajo upnikom sporočiti, da se okoristijo z olajšavami iz tega člena, in sicer do 31. marca l. 1938. Nadaljnje določbe se nanašajo na dolžnike zadrug za kmetijski kredit. Naposled je važna tudi določba, s katero se znova omogoča dolžnikom kmetom, da se sporazumejo z denarnimi zavodi, da plačajo dolg le-tim (rok za sklepanje takih sporazumov, ki jih je omogočil finančni zakon za tekoče proračunsko leto, je že potekel 1. junija tega leta).

Šolsko mladino zelo ograža jetika

V Mariboru je bil te dni posvet Protituberkulozne lige. Na njem se je izkazalo, da pomeni jetika v Sloveniji še posebno nevarnost za dandanašnjo mladino. Posebno poudarjeno so bile zlasti ugotovitve dr. Varla šefa državnega protituberkuloznega dispanzerja v Mariboru. Iz njegovega predavanja povzemamo:

Protituberkulozna liga v Mariboru je omogočila letos dispanzerju nabavo tuberkulinskega preparata za ugotavljanje okužitve po bacilu jetike pri šolski mladini. Izidji preiskave bude upravičeno skrb: tretjina šolske mladine je okužena! Preiskali so 2500 šolarjev v Mariboru in ugotovili, da jih je 34 odstotkov okuženih z bacilom jetike. V radovljiškem srezu je samo 27 odstotkov

mladine, ki nosi v sebi kali nevarne bolezni, vendar je tudi ta odstotek še vedno visok. V mursko-soboškem srezu je 34 odstotkov okuženih šolarjev, v lendavskem pa celo 40 odstotkov.

Če je kdo okužen z bacili jetike, še ne pomeni, da bo tudi obolen za jetiko. Vse je odvisno od odpornosti telesa, ki je pa seveda zelo majhna, ako človek ne živi v urejenih razmerah in če strada. Mladina, ki je bodočnost naroda, kar tako radi naglašamo, bi nas morala mnogo bolj skrbeti in tako pomembne ugotovitve zdravnikov bi ne smele ostati neupoštevane. Zdravniki so tudi že večkrat ugotovili, da je dandanes šolska mladina premalo hranjena in zato premalo odporna proti pljučnim boleznim. Ra-

PAVEL HRIBAR: 8 PLAZ USODE

»Prav nekaj važnega bi rad govoril z vami, Devetak!« pravi gozdar: »V neki tako rekoč lastni zadevi!«

»Tako? ... V kakšni neki?« vpraša zavzet Devetak. Ko pa se sobesednik nekam izmika, ga izpodbija:

»Nikarte kakor mačka okoli vrole kaše, gozdar! ... Če vam morem kaj pomagati, bom storil to tudi brez dolgih nagovorov.« Grile ga pogleda, malo pokašlja:

»Tako preprosta reč pa vendar ni to, da bi se dala z eno samo besedico odpraviti,« pravi obotavljaje se. Pri tem pa ga je sama vljudnost, da bi se kar razlezel pred Devetekom.

Zdajci se pripravi gozdar na svoj notranji nasok. Po ovinkih govorj o samem sebi, da je višji gozdar, dober prijatelj nesrečnega Potoškega lovca: »Vedno je bil pokojnik med najodličnejšimi v službi. Zdaj pa je postal žrtev zlobnega morilca. ... Da, da, brez dvoma žrtev morilca!« Z vso gotovostjo je za gozdarja dognano, da je zakrivil smrt Potoškega lovca morilec. Kar naravnost imenuje Gregorinovega Franceta, tako določno, da je vsak dvom izključen. Če bi ne imel Devetaka opravka z rezanjem sočne klobase pred seboj, bi bil lahko opazil v gozdarjevih očeh prežeč pogled. Tako ne zapazi tega in samo misli pri sebi: Kaj naj pomeni vse to in kam eika Grile s temi besedami? ... Kakšno zvezo neki ima vsa ta zadeva z gozdarjem? ... Kaj ni celo rekel, da prihaja v lastni zadevi?

Devetak to tudi kar naravnost reče, Grile pa odgovori prav dostojanstveno in mirno:

»Tudi to pride počasi na vrsto! Drugo pa je z drugim povezano! To boste že še čuli.«

Kmet zmaje nejeverno z glavo:

»Kar misli si ne morem, kakšen posel imate vi s to žalostno zadevo.«

Gozdar pa previdno namigne:

»Prav toliko kakor vi, Devetak, in — Mimika!« Ta namig na njega samega in hčer malce zmede Devetaka in ga spravi v negotovost:

»Potem morate pa že postati bolj jasni!« tiplje počasi naprej.

Grile se malce nagne čez mizo:

»Ste nemara že kaj pomislili, kakšni vzroki in kakšne koristi ali kakor se to pravi, kakšni motivi so povzročili ta zločin, Devetak?« Vpraša in še pristavi:

»Jaz pa vem za pojasnilo! ... In prav zato sedim zdajle tukaj pred vami in se pomenkujem o tem, Devetak!«

Ta pogleda nezaupljivo gozdarja: kako pač naj dōžene, kaj hoče Grile od njega. Tako mu je, kakor da bi se pretegnila čezenj mrzla senca. Nekaj skrivnostno težkega, kar ne moreš videti ne prijeti, pa vendar veš, da je zares pred teboj. Pod pritiskom tega dojma išče Devetak izhoda iz te zadrege:

»Kaj briga mene in Mimiko motiv?« vpraša. »Saj midva vendar nimava nobenega opravka z zločinom! ... Vse drugo moramo pač prepustiti sodišču!«

Grile vse to mirno posluša. Ne pusti pa več kmeta iz zadrge svojih besed, ki jih skoraj kar v perje polaga, da bi ne zadele pretrdo. Skoraj prizanesljivo mu reče:

»Prav imate. Devetak! Če se s te plati gleda, nimate vi naravnost s tem nobenega posla ... Če pa tudi Mimika ne —?« Kakor samemu sebi zastavi to vprašanje, se malce nasmehe in skomigne z rameni:

»Tega sicer ne vem, toda menim: če bi tičal motiv v ljubosumnosti, morda tako, da ... no da ... da bi bila tega kriva Mimika, potem obleži na njej umor za vse življenje in s tem, grenko kakor je, tudi na vašem, Devetakovem imenu.«

Tako mirno in na videz sočutno je povedal vse to, vendar pa je v teh besedah toliko skrivnih kavljev, ki se zadirajo v Devetakovo srce. Gozdarjeve besede so kakor nevidne vrvi, ki jih mota okoli kmeta, da ga povsem zveže.

Devetaka popade jeza, da bi planil najrajši s pestmi nad gozdarja, toda takoj spozna, da bi bilo to nespametno. Vendar še trepeče v njem razburjenje, zato išče njegov ponos obrambo:

»Ne vlačite Mimikinega in mojega imena v to reč, vam še enkrat rečem, Grile! ... To je nekaj, kar bomo mi sami med seboj uredili, če že pride do tega! ... Čas je pa tudi najboljši svetovalec!« Težko se je braniti, to ve prav dobro Devetak, priznati pa mora tudi, da bo ostal madež zaradi te strahotne reči na njihovem imenu. ... Prav to je tisto, kar ga tako žalosti in mu jemlje nekdanjo prostost.

Grile pa gleda, kakor da ni te zavrnitve kar nič slišal, prav odkritosrčno v kmeta,

zen tega se kaže potreba, da bi morali šolsko mladino pošiljati v počitniške kolonije in zdravilišča. Toda zadnja leta, ko se sicer pošilja mladina v počitniške kolonije, obesimo na veliki zvon, da smo poslali letovat ali taborit redke izbranice, med tem ko nihče ne govori o tistih množicah prav tako zdravljenja potrebnih otrok, ki hirajo po-zabljeni v nezdravih razmerah.

Poučni so tudi podatki umrljivosti za jetiko v zadnjih 10 letih v Mariboru. Toda upoštevati moramo, da so vsote v teh številkah tudi žrtve jetike, umrle v mariborski bolnišnici. Skupaj je umrlo 837 ljudi za jetiko v zadnjih 10 letih. Značaj jetike se kaže v naslednjih številkah: za jetiko je umrlo 305 delavcev, 144 obrtnikov, 141 železničarjev, 104 zasebniki, 96 uradnikov, 24 učiteljev in 23 dijakov.

Kaj je s predvojnimi a vstroogrskimi obveznicami

Prejeli smo:

Ze 18. leto poteka, ko se je l. 1920 takratna vlada po senžermenski pogodbi obvezala izplačati predvojne avstroogrške obveznice (rente). Po členu 203 omenjene pogodbe je sporazumno z drugimi nasledstvenimi državami bivše monarhije prevzela obveznost izplačati obveznice v predvojni valuti, to je po stanju dinarja z dne 28. julija l. 1914. Kljub številnim urgencam in interpelacijam na odločilnih mestih se do danes ni napravilo nič in zaradi tega trpijo prizadeti ogromno škodo.

Ne vprašamo, kje je krivda tega zavlačevanja, kakor tudi ne, kaj so naši ljudski zastopniki v vseh vladah storili za ureditev tega vprašanja. Do danes vemo samo to, da je bil l. 1929. takratni vladi stavljen tale predlog, ki pa tudi ni bil sprejet: Vlada naj bi prevzela te obveznice (100 kron predvojne valute = 40 dinarjev) in jih prepisala v nove obveznice, ki bi se izplačale po preteku 40 let. Obrestovale naj bi se po 4 odstotke od l. 1920. dalje.

Tako rešitev pa prizadeti odklanjamo, ker to ne ustreza členu 203 senžermenske mirovne pogodbe. Po taki rešitvi bi bili mali lastniki obveznic deležni ogromne škode. Da bi se naposled uredila ta zadeva, naslavljamo na

Umrljivost za jetiko je znašala v Mariboru l. 1927. na 10.000 prebivalcev 23,8 odstotka, l. 1936 pa 14,8 odstotka. V Sloveniji je znašala umrljivost za jetiko l. 1927. 22,2 odstotka, l. 1932. pa 14,8. V Mariboru je torej umrljivost za jetiko precej visoka. Vidimo pa tudi, da se že kažejo sadovi boja proti jetiki, ki ne zahteva več toliko žrtev kakor prejšnja desetletja. Vendar ne smemo pozabiti, da je umrljivost za jetiko v Sloveniji še vedno nad povprečjem najnaprednejših narodov Severne in Zahodne Evrope. Pri mnogih ukrepih, ki so potrebni v boju proti jetiki, bi bilo predvsem potrebno, da dobimo mariborska bolnica poseben oddelek za jetične bolnike in čisto ločen odsek za nezdravljive. Zelo potrebno bi bilo tudi povečati protituberkulozni dispanzer, ki ima zdaj zelo tesne prostore.

pristojne činitele naslednja vprašanja: ali so bili storjeni kakšni ukrepi, da se zadeva v novem proračunskem letu uredi; ali smemo pričakovati, da bo ta rešitev tudi pri nas ustrezala obveznosti vlade iz l. 1920 po členu 203 mirovne pogodbe?

Politični pregled

Pariški dnevnik »Temps« poroča iz Prage, da je francoski zunanji minister Delbos na svojem obisku v Pragi

povabil predsednika Češkoslovaške dr. Beneša na uradni obisk v Francijo.

Dr. Beneš je povabil sprejel in bo prišel v Pariz enkrat pomladi.

Španska vladna vojska je v poslednjih dneh dosegla nov velik uspeh, ki skoro nič ne zaostaja za junaško obrambo Madrida. Po ofenzivi, ki je trajala tedni dni,

je republikanska vojska zavzela Teruel,

Valenciji najbližjo frankovsko postojanko. Spričo vesti, da se je frankovska vojska prav

zadnje dni pripravljala na veliko ofenzivo, ki naj bi dovedla do končne zmage v Spaniji, in zaradi okoliščine, da so te priprave zaradi zimskih nepriključnosti zastale, je vest o republikanski zmagi v Teruelu še toliko večjega pomena. Pri borbah za Teruel je sodelovalo devet republikanskih divizij. Padee teruelskega pokopališča je frankovski vojski v Teruelu onemogočil umik proti severu. Ko so se naposled republikanci približali mestu še od juga po cesti iz Saguina je bila usoda Teruela, ki je bil s tem obkrožen od vseh strani, zapečaten. Vest o republikanski zmagi je izzvala po vsej republikanski Spaniji veliko zadovoljstvo in je spešdvignila samozavest republikanske javnosti, ki je bila spričo zadnjih Francovih uspehov v severni Spaniji zelo padla.

Neodložno stališče, ki so ga Zedinjene države zavzele nasproti predlogom Velike Britanije in Francije

za skupen nastop proti Japonski,

utemeljujejo pristojni v ameriškem tajništvu za zunanje zadeve s tem, da Amerika ne razpolaga z zadostnim številom vojnih ladij, da bi mogla ščititi svoje dolge obale in se hkratu pridružiti zasnovanemu nastopu na Daljnem vzhodu. Ameriška vlada spoznava, da so koristi Zedinjenih držav na Daljnem vzhodu ogrožene, toda za zdaj ne more odločneje nastopiti proti Japoncem. Ameriški politikji spričo tega zahtevajo čim prejšnjo izpopolnitev ameriškega vojnega brodograja. Ameriško admiralstvo je pripravilo že vse potrebne načrte, po katerih bo ameriško vojno brodograje v dveh letih malone podvojeno. Spričo tega napovedujejo novo še bolj ojačeno tekmovanje v pomorskem boroževanju, ker b Velika Britanija nemudoma sledila Ameriki v gradnji vojnih ladij. Japonska bo v sedanji svoji vojni proti Kitajcem, ki bržkone še ne bo tako kmalu končana, potrošila vse svoje gospodarske in denarne moči, tako da se bržkone ne bo mogla udeležiti tega tekmovanja.

Pred dnevi so se vršile

v Rumuniji volitve v državni zbor, pri katerih vlada dr. Tataresca ni dobila 40 odstotkov oddanih glasov.

Pred prazniki je notranje ministrstvo objavilo volilne izide, ki kažejo, da je vladna liberalna stranka dobila samo 38 odstotkov oddanih glasov. Druga najmočnejša stranka je narodna kmečka stranka, ki je dosegla

tako da mu samemu ta odkritosrčnost kar dobro dene:

»Saj vas razumem, Devetak, in vem, da vam je hudo... In prav zato vam hočem vendar... kako naj vam to povem... Torej: zato hočem pomagati vam in Mimiki. Zares in odkrito pomagati!«

Devetak prisluhne. Nekaj je v teh besedah kar mu ne ugaja, nekaj plazečega se, nekaj neodkritnega in potuhnjenega. Nekaj, kar ga svari. Vendar pa še prisluhne:

»Pomagati? ... Meni in Mimiki pomagati? ... Vi, da hočete to, Grilc? ... Pa kako naj to vse vzamem?«

Florijan Grilc postaja še zaupljivejši:

»Če je to umor, razumite me, prosim; navaden umor, potem je bil to pač obračun med Gregorinovin in Potoškim ter ostane Mimika izven vsega tega, pa čeprav je padla senca nanjo! ... To vse prerase trava, saj to vsi vemo!«

Ker Devetak ničesar na to ne reče, nadaljuje gozdar: »Če pa je bila ta reč ljubosumnost zaradi Mimike, na kateri ni Mimika popolnoma nedolžna, saj ni mežikala samo Gregorinovemu, temveč tudi Potoškemu, potem pade nanjo vsa sramota... in tudi na vaše, Devetakovo ime!«

To pa je že preveč Devetaku, zato vzroji:

»To je laž, Grilc! ... Še enkrat rečem, to je podla laž! Če mi še enkrat to ponovite, si kar sami pripišite posledice!«

Gozdar pa je povsem miren, saj je tukaj on nadpalec. Nobene poteze v svojem načrtu ne sme opustiti, nikar pa se ne razburiti. Zato položi v to svojo mirnost nekaj skoraj dobrohotnega:

»Sam Bog ve, saj razumem vaš srd, Devetak! ... Če bi ne imel jaz prav, prav gotovo bi rekel: na, le udari! ... Toda na moji strani je pravica... In če oni ne more izpovedati, ker je za vedno obmolknil, drugi pa noče, da bi ne izdal samega sebe, Mimika pa tudi ne, da bi se za vedno ne oblatila: resnica ostane še vedno resnica! ... Prisegel bi lahko na to!«

Tako prepričevalno se čuje vse to, da povsem zmeša Devetaka. Če je res tako, kakor pravi gozdar, potem je Mimikina in čast Devetakovine v njegovih rokah.

»Odkod pa vendar veste vi vse to?« uide skoraj nehoti iz Devetakovih ust. To že ni vprašanje, ki se dopušča dvom ali celo obrambo, temveč je že tiha prošnja, polna še nepriznane bojazni.

V Grilčevih očeh se zdajci pokaže čuden sij:

»Ker imam vašo hčer rad, Devetak, čez vse na svetu rad! Moje oči so bile v tej ljubezni tako ostre, da jim ni prav ničesar ušlo! ... In kar sem videl, pač vem...«

Grilčeve oči žarijo pri teh besedah, kakor bi se zares vžgal plamen v njih, ko še nadaljuje:

»Vsem nam bi bilo pomagano in ustreženo, če mi daste Mimiko za ženo, Devetak! ... Moje pošteno ime bi varovalo Mimiko, da bi je ne smel nihče po strani gledati! ... Zdaj razumete, čemu sem tukajle in zakaj vam hočem pomagati!«

Doslej je gozdar mirno sedel za mizo, zdaj pa vstane, gre proti Devetaku in mu ponudi svojo roko. Ta se pa obotavlja, če jo naj sprejme ali odkloni. Njegove misli plešejo

neprestano okoli vsega tega, kar je pravkar slišal. Naglih misli ne pozna Devetakova glava. Toda bistre so njegove misli prav zaradi te počasnosti. In najsi ima Grilc tisočkrat prav v tem, kar je povedal, kaj bi vendar ne bilo mogoče, da ni dobro videl in je morda v tej njegovi zgradbi domnev vendar le še razpoka ali vsaj špranja? Kljub vsemu, kar je gozdar povedal, se zbudijo v Devetaku dvomi. Pa naj sta tu še tako prizadeta Devetakovo ime in njegova čast, vendar hoče biti v vseh dvomih najprej sam pri sebi na jasnem. To mora, preden reče da in amen. Zato se obrne odkrito h Grilcu:

»Tako nenadno je prišlo vse to, višji gozdar, nad mene, da pač ne morem kar zdaj reči da ali ne. Zato sodim, da mi morate pustiti čas za premislek. Naj bo zadeva še tako nujna, tako pa le ni, da bi se morala odločiti prav to minuto... Morda prideš zvečer še enkrat okoli? ... Dotlej bo pa tudi že vse jasnejše v meni.«

Gozdar mu prihrdi, da bo zvečer še enkrat pogledal k njim. Nato odide, za njim pa Devetak. Povsod je za polne roke dela, pravi sam pri sebi. Kar se v njem kuha, pa je mnogo važnejše in nujnejše kakor vse drugo delo. Vse se gnete v njem in premeta. Poleg jasnosti je še mnogo nejasnosti. Na mejah dvomov išče, da bi odkril resnico. Težka peza ga tlači k tlom. Znebiti se je mora ali pa se bo zgrudil pod njo.

Naprej sklonjen stopa Devetak, tako težka je njegova glava in že vsa zmedena, molče mimo matere, ki ga vprašujoče in zaskrbljeno motri Florijan Grilc je že visoko nad njim v planini.

okoli 19 odstotkov, bivša železna garda je dobila okoli 16 odstotkov, narodna krščanska stranka pa skoro 10 odstotkov. Ostale skupine so dosegle neznatno število glasov in za presojo položaja ne pridejo v poštev. Ti izidi kažejo, da je nastal v rumunskem notranjepolitičnem življenju docelo nov položaj. Prvič se je zgodilo, da vlada nima absolutne večine v državnem zboru in prvič po uveljavljanju volilnega zakona je vlada izgubila volilno bitko. Po sodbi iz vrst politikov bo ostala sedanja vlada dr. Tatarescu na krmilu do sestanka novoizvoljenega državnega zbora 17. februarja. Med tem bo vodil Tatarescu pogajanja za sestavo koalicijske vlade treh najmočnejših skupin: liberalne, narodno-kmečke stranke in skupine bivših pristašev železne garde.

Vojaske sodišče v Moskvi

Je obsodilo osem visokih sovjetskih činiteljev, med njimi tudi bivšega namestnika ljudskega komisarja za zunanje zadeve Karahana, na smrt.

Kakor pravi uradno poročilo, so bili vsi ustreljenci obtoženi veleizdaje, strahovanja in vohunstva. Vsi obtoženci so očitana dejanja priznali. Londonski »Daily Express« poroča, da bo v kratkem pred vrhovnim vojaškim sodiščem v Moskvi še več obravnav proti ruskim državnikom, policijskim funkcionarjem in oficirjem zaradi veleizdaje in opozicije proti sedanji vladavini. Obtoženih bo 24 državnikov, med njimi trije poslaniki, 20 bivših višjih uradnikov politične policije in trije oficirji. Med obtoženci bosta tudi Buharin in Rykov.

Kakor poročajo iz Šanghaja

se Kitajci pripravljajo na veliko protiofenzivo,

ki se bo pričela v enem ali dveh mesecih. V kitajskih četah je zdaj zopet vzpostavljen red. Maršal Čangkajšek je izjavil, da bo kljub japonski blokadi še dobival orožje, strelivo in hrano iz tujine in sicer iz Indokine in iz Rusije. Kitajska gradi 5000 km dolgo cesto, ki naj veže notranjo Kitajsko z Rusijo in čez Kansu z Indokino. Že v teku nekaj tednov bo Rusija lahko začela dovajati orožje po tej cesti.

V pokrajini Šantungu Japonci dalje prodirajo in

so zavzeli glavno šantungsko mesto Cinan in pristanišče Hangčev.

Po zasedbi Cinana nadaljujejo pohod ob

progi Cinan—Cingtav naravnost proti Cingtavu. Kitajske čete na tem bojišču najbrž ne bodo kos Japoncem. Japonske čete, ki so osvojile veliko kitajsko pristanišče Hangčev južnozahodno od Sanghaja, delno prodirajo naprej in so osvojile mestce Fujang. Japonci so sklenili, da začno odločno ofenzivo proti Kantonu.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Na sejmu v Kranju so se trgovali za kg žive teže: volj I. po 6, II. po 5,50, III. 5, telice I. po 6, II. po 5, krave I. po 5,50, II. po 5, III. po 4,50, teleta I. po 8, II. 6 do 7, prašiči špeharji po 8 do 8,50, pršutarji po 7 do 7,50 dinarjev.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 27. t. m. v devizah (s prišteto premijo):

1 holandski goldinar za 23,97 do 24,11 din;
1 nemško marko za 17,36 do 17,49 din;
1 angleški funt za 215,05 do 217,11 din;
1 ameriški dolar za 42,79 do 43,15 din;
100 francoskih frankov za din 146,06 do 147,50;

100 češkoslovaških kron za din 151,24 do 152,34;

100 italijanskih lir za 225,95 do 229,03 din.

Vojna škoda se je trgovala po 423 din. Avstrijski šilingi so bili v zasebnem kliringu v Ljubljani po 8,64 din, nemški klirinški čeki pa po 14 din.

Drobne vesti

= Tolmačenje uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov. Na osnovi uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov je min. pravde izdal tolmačenje uredbe, ki pravi, da se v skupni dolg po členu 24 uredbe (pri ugotovitvi, ali je večji ali manjši od 25.000 Din) računajo dolgi, ki jih kmet dolguje kot glavni dolжник, kakor tudi oni, ki jih dolguje kot porok po obveznosti, glede katere je bilo zahtevano plačilo od poroka do 1. junija 1. 1937. (do roka za vlaganje prošnje za zmanjšanje dolgov). V skupni dolg pa se ne vštejejo dolgi kmeta kot poroka po obveznostih, glede katerih je bilo od poroka zahtevano plačilo šele po 1. juniju 1. 1937. Take obveznosti poroka se smatrajo kot posebni dolgi. Če

je bil glavni dolжник kmet po uredbi, ima porok vse pravice po uredbi, ki jih je imel glavni dolжник. Ako pa glavni dolжник ni bil kmet po uredbi, tedaj veljajo za poroka kmeta v vsem predpisi uredbe. Če v gornjih primerih dolg presega 25.000 Din, tedaj pričenja teči dvomesečni rok (iz člena 26. uredbe) za vlaganje prošnje za zmanjšanje dolga z dnem, ko je bilo od poroka zahtevano plačilo.

D O P I S I

BLOKE. (Smrtna kosa). Te dni je umrl upokojeni župnik g. Jože Svelgelj. Pokojnik je bil po rodu iz Borovnice, v mašnika je bil posvečen leta 1895. Služboval je kot kaplan v Zagorju ob Savi, v Poljanah nad Skofjo Loko in v Senožečah, dalje kot ekspozit v Harijah in na Vrhpolju pri Moravčah ter kot župnik na Polici. Leta 1920. se je zaradi bolehnosti odpovedal župniji. Naselil se je pri svojem bratu župniku na Blokah, kjer je orgljal in vodil cerkveno petje. Blag mu spomin!

KRANJ. Krajevni odbor Udruženja vojnih invalidov bo imel občni zbor 6. januarja ob 9. dopoldne v veliki dvorani hotela »Stare pošte«. Dolžnost je vsakega člana in članice, da se zbora udeleži. Povabljen je tudi delegat oblastnega odbora iz Ljubljane, da nam bo razložil delo za novi invalidski zakon, ki bi nas rešil naših sedanjih težav. Na zboru bo obdaritev siromašnih članov. Tovariši in tovarišice, na občni zbor privedite tudi one vojne invalide, ki še niso organizirani.

MALA NEDELJA. »Domovina« je pri nas močno priljubljena in razširjena. Število naročnikov od dne do dne rase. To pa nikakor ni po volji g. župniku in dušnemu pastirju, ki je 26. t. m. med razlago besede bžje zelo nastopil proti »Domovini«. Dejal je med drugim: »Ali je to lepo, da prihaja 90 izvodov »Domovine« k Mali Nedelji?« V odgovor mu povemo samo to, da se je število naročnikov še pomnožilo! Le »Domovina« je za nas! Hkratu ga pozivamo, naj nam pove, kaj mu je hudega napravila »Domovina«. — Sokolska četa je uprizorila v Sokolskem domu božično igro »Tonček je videl n-besa« z lepim uspehom in odobravanjem polne dvorane. Vsi igralci, posebno pa Tonček so se

IX. poglavje

Kar same ga zaneso noge navkreber, da bi pomagal hlapcema spraviti les. Krepko malico je poslal že naprej s pastirjem. Nad Goro Urško se je poveznil ogromen klobuk, nezmotljivo znamenje, da bo še pred večerom lilo.

Toda vse to, kar je bil pravkar izvedel Devetak, se mu zdi bolj važno od borovih platovnic, važnejše kakor vsa druga opravila... Zares: najprej zaradi vedno hujšega zamotavanja njegovega imena in časti v zadevo, ki vleče doslej nedotakljivo v kalužo zlivalnika. Potem pa tudi — ta misel se mu vedno močneje vgnezuje v možgane — zaradi Mimike in Franceta. Če je v nevarnosti dekletova čast, ki je pač, kakor bi bila njegova čast, gre vendar pri fantu morda celo za njegovo življenje. Težka peza mu leži na duši. Dogodek pred Lizino gostilno je pustil v njem spoznanje, da je pravdorek zdvijanih ljudi krivičen. Ta nauk je bil njemu še prav potreben, da ga zdaj opominja k skrajni previdnosti.

Vse nujno delo pusti ob strani ter krene na ozko stezico med mlade smreke. Ko pride do potočka, ki naglo hiti med kamenjem po strmini v dolino, sede na mahovito skalo. Objameta ga vsega gozdna tišina in šumenje vode. Tu obrača Devetak vsako besedico, ki jo je čul, še enkrat okrog in okrog in preizkuša njih smisel:

»Če vse to drži, kar je Florijan pripovedoval o neki ljubosumnosti, potem bi moral biti pač France ljubosumen... Pa zares drži to? Ne in še enkrat ne!... Ljubezen, ki jo je sam videl med Mimiko in Francetom, ko

sta jo oba tako očitno priznala, je tako trdna, da kaj drugega sploh ne pride v poštev. Morda pa je bil Potoški ljubosumen na Franceta? Kako pa s tem? Mogoče bi bilo tol... Toda to bi se moglo tako začeti, da bi Potoški napadel in bi bil onj drugi v samoobrambi!... To okolnost bi bil France pač lahko priznal, saj bi pomenilo to zanj, če že ne oprostitev, prav gotovo pa vsaj milo kazni!«

Devetak zmaže z glavo:

»Tudi to menda ne bo držalo... Potem ostane le še velik vprašaj v tej temni zadevi, kdo je potem oddal drugi strel... Samo kdo bo rešil to uganko?«

Devetak premišljuje in premišljuje: Vsak vendar ve v vsej dolini, da hodijo tod mimo na Olšavo turisti, katerih nihče ne opazuje tako natanko. Vsak tudi ve, da prehajajo tu čez pogostejše kakor bi kdo mislil. lovski tatovi in tihotapci iz sosednje Koroške... Mar ne?

»Seveda, seveda!« dožene z vso gotovostjo Devetak sam pri sebi. Prav polagoma pa spozna, da sestavlja prav za prav olajševalne okolnosti za Gregorinovega. Vse v njem se a prav upira temu! Vendar rase iz teh počasnih premišljanj majceno upanje v njem, da nemara le ni bil France Ne iz ljubezni do Franceta se zaloti pri tem upanju, temveč zavoljo Devetakove časti. Če namreč ni France storilec, potem stoji Mimika povsem drugačna pred ljudmi... Eh, morda je pa spet samo njegova devetakovščina tisto, kar mu narekuje te misli... in ne njegova pravičnost.

Ko tako pazljivo išče novih zvez in naključij, naleti zdajci na višjega gozdarja.

Kaj ni bilo v njegovem obisku nekaj čakačega, prežečega?... Vedno jasneje spoznava to Devetak.

Za svoje trditve je moral imeti Grlic vendar svoje vzroke!... Seveda: sam bi imel rad Mimiko! Z dekletom bi pač rad dobil Florijan tudi star grunt. Vsekakor je boljše biti kmet na Devetakovini kakor višn gozdar, pa čeprav v škofovski službi. Tako je prišel Devetak prav do dna tudi drugim vzrokom, ki so Floriana nagnili k temu, da se je pojavil kot rešilni angel...

Tako sedi gospodar ob žuboreči vodi in sledi njenemu toku zatopljen v misli. Čudno je, kako se tale gorski potoček grize skozi zemljo in grušč, da prihiti globoko doli v dolini v Savinjo. Zares prav čudno je: voda ne teče naravnost po bregu, temveč si išče pot mimo tisoč zaprek. Ovinke dela ovinke okoli ovir!... To nič ni slučajnega na svetu, temveč sama zakonitost za najuspešnejšo pot do smotra. Ta najuspešnejša pot je hkratu tudi najkrajša, ker bi bila naravnostna pot naravnost nemogoča.

»Naravnostnih poti ni!... Tudi za človeka jih ni!« dožene zdajci Devetak. Pa se začudiz

»Na kakšne misli vse človek pride! Sicer pa je višji gozdar sam priznal, da ljubi Mimiko... To bo že res! Saj človek ne govori tako o ljubezni, če mu ta ne razjeda srca.«

Zdaj se Lojz spet spomni, da mu je mati že enkrat nekaj namignila. »Če je bil torej Gregorinov France Mimikin izbranec, kaj potem takem ni mogoče, da je zagrabila Florijana ljubosumnost? Seveda, prav mogoče je to, celo prav verjetno!«

(Dalje prihodnjič)

potrudili. Ugajala je tudi scenerija. Angelčki so peli, da je bilo veselje... Sokolstvo si kljub vsem neprijateljem utira uspešno pot med najširše plasti naroda! Priporočamo pa rediteljem, da v bodoče postavijo vroče krvneze, tako zvane »slovenske fante«, ki hodijo samo motit mir, in to še celo brez vstopnic, enostavno pod kap! Prav nizkotno je početje tistih zlikovcev, ki trgajo sokolske lepake. Na sveti dan po polnočnici smo prijeli celo županovega sina, ki je strgal lepaki! Upamo, da bo prejel zaslužen plačilo. Krščanska morala!

SV. JURIJ OB ŠČAVNICI. Iz vseh sokolskih edinic poročajo o lepih proslavah državnega praznika zedinjenja. Tudi naša četa, v kateri je letošnjo jesen postalo posebno živahno delo, noče zaostajati. Tako je 1. decembra dopoldne dostojno proslavila državni in sokolski praznik. Svečani ploslavi je razen dece in članstva prisostvovalo precej Sokolu naklonjenega občinstva, orožništvo in organi finančne kontrole. Ob tej priliki je br. starosta izročil diplome sokolski deci, ki si jih je priborila na tekmi ob priliki mladinskega dne murskega sokolskega okrožja v Ljutomeru 26. septembra. — Dne 6. decembra popoldne je četa priredila Miklavžovo za svoj. deco ter je bilo ob tej priliki obdaruваниh 90 sokolskih otrok. Vsem podpornikom najljubša hvala! — 12. decembra je četa še posebej proslavila sokolski praznik s slavnostno akademijo s televadnimi in pevskeimi točkami in deklamacijami. Prireditelj je uspela nad pričakovanje. Vseh 14 točk je bilo dobro izvedenih. Zlasti so ugajali preskoki moške dece čez konja in nestop članov na bradli. Z zadovoljenjem opazamo, da si sokolska ideja tudi pri nas četudi polagoma, vendar vztrajno krči pot med narod. Le naprej brez miru!

ST. LAMBERT. Pred dnevi smo pokopali uglednega posestnika in velikega dobrotnika ubožcev g. Vrtačnika Jakoba iz Senžeti pri St. Lambertu. Kako priljubljen je bil, je pričal njegov pogreb. Velika množica ljudi od blizu in daleč se je zbrala pred hišo žalosti, da je spremila pokojnega na njegovi zadnji poti. Pogreba sta se udeležila tudi obdorstvo Sokola iz Zagorja ob Savi s praporstvom, ker je bil pokojni med ustanoviteli zagorskega Sokola in je več let kljub oddaljenosti aktivno pri njem sodeloval. In pa gasilska četa iz St. Lamberta, katere prvi podporni član je bil rajni. Pevski zbor iz St. Lamberta, katerega član je bil do zadnjega, mu je

zapel v slovo ganljive žalostinke pred hišo žalosti, v cerkvi in pri odprtem grobu. Na zadnjem potu ga je spremljala tudi šolska mladina s krajevnim šolskim odborom, kateremu je predsedoval. V imenu krajevnega šolskega odbora in gasilske čete se je poslovil od rajnega šolski uparvitelj g. Jarnovič Franc, v imenu zagorskega Sokola pa g. Polde Mrnuh. Kot vzoren gospodar je bil rajni večkrat izvoljen v odbor občine St. Lamberta. Med svetovno vojno je bil v trdnjavi Przemyslu, nato pa je prišel z vso posadko v rusko ujetništvo. Tam je prebil več let in ko se je vrnil, je prinesel kal bolezni seboj, kateri se je zdaj pridružila še pljučnica, ki mu je pretrgala nit življenja. St. Lambert z okolico ga bo močno pogrešal. Bodi mu lahka domača zemlja!

Domače novosti

* **O jugoslovenstvu.** V zagrebških »Jugoslovenskih novinah« je objavil bivši minister Juraj Demetrovič članek, v katerem ugotavlja, da je največja želja »Obzora« razbiti za vsako ceno složno sodelovanje Srbov, Hrvatov in Slovencev v okviru Jugoslovenske nacionalne stranke. »Obzor« pri svojem malenkostnem spletkarjenju pozablja, da »jugoslovenska misel ne more biti v sporu s katerekoli srbsko, hrvatsko ali slovensko koristjo, ker vse skupaj sestavljajo našo skupno in občo jugoslovensko korist. Biti Jugosloven pomenja biti najboljši Slovenec, najboljši Hrvat in najboljši Srb. Pravi Jugosloven goji in dopolnjuje z enako ljubeznijo in tožornostjo vse, kar je po svojem izvoru srbsko, hrvatsko ali slovensko, ker mu je vse enako drago. Jugosloveni enako veseli vsak napredek, enako boli vsako zlo in sleherna nesreča, pa naj je potem slovenska, srbska ali hrvatska. Jugoslovenstvo nikomur ne brani srbovati, slovenovati ali hrvatovati. Pač pa brani vsakemu članu našega enotnega naroda, da bi bil samo Slovenec, samo Hrvat in samo Srb. Jugoslovenska misel zahteva, da občuti sleherni član našega naroda, naj je potem Hrvat, Slovenec ali Srb, v mislih in dejanjih, da je pripadnik jugoslovenske celote. Ničesar izven celote, vse pa lahko kot sestavni del celote. V okviru teh načel ni v sporu z jugoslovensko miselnostjo niti srbovanje, niti hrvatovanje niti slovenovanje.«

* **Kako si mačkovci predstavljajo kmečko državo.** Tudi letos je v Zagrebu izšla »Božičnica«, kmečko-prosvetni zbornik in kolektar, ki ga izdaja Milica Devčićeva, hči Stjepana Radića. V knjigi razpravlja poslanec dr. Matanič, odvetnik v Karlovcu, o kmečki državi, kakršno naj bi ustvarilo hrvatsko kmečko gibanje. Najprej vprašuje dr. Matanič svoje čitatelje, ali obstoji že kje kmečka država, in jim samozavestno odgovarja: »Kmečke države, kakor si jo mi predstavljamo in kakor jo bomo mi uredili, še ni Nastopil je čas, da prenehajo biti mesta središča države, uradov in ustanov. Vsa oblastva, ki imajo posla s kmetom, se morajo preseliti iz mesta na vas med kmete. Zakaj ne bi bil na vsakih nekaj vasi vsaj po en sodnik. Prava središča kmečke države bodo samo vasi in ne mesta.«

* **Hrastniško steklarno nameravajo preseliti v Zemun.** Vest, da se namerava že v zgodnji pomladi prihodnjega leta preseliti del steklarne iz Hrastnika v Zemun, je tedni razburila ves Hrastnik. Ta prenos bi bil hud udarec za ves kraj in okolico, saj hodijo danes v to steklarno na delo delavci in delavke z Dola, Zidanega mosta, iz Trbovelj in Zagorja, posamezniki pa še celo iz bolj oddaljenih krajev. S premostitvijo bi bili udarjeni tudi obrtniki, okoliški kmetje in sploh vsi pridobitveni sloji v kraju. Vzrok preselitveni nameri je previsoko obdavčenje.

* **Mariborska »Neodvisnost« namerava spet izhajati.** Pred meseci je prenehal izhajati mariborski tednik »Neodvisnost«, ki se je bil brez uspeha skušal uveljaviti v najrazličnejših smereh, nazadnje v tako zvanem kmečko-delavskem gibanju pod vodstvom dr. Kukovca. Kakor to samo, se tudi »Neodvisnost« kot njegovo glasilo ni mogla razviti. Zda poročajo iz Maribora, da se snuje ali se je morda že osnoval nov konzorcij, ki bo še enkrat poskusil izdajanje lista.

* **»Bog v Trbovljah«.** Te dni je izšla že dolgo pričakovana knjiga Ludvika Mrzela »Bog v Trbovljah«. Obsega vrsto pravljic, iz katerih se nam kaže svojevrstno trboveljsko življenje. Lep in lahko umljiv jezik pomaga knjigi do večje veljave. Knjigo krasi 20 lesoreznih slik Maksima Sedeja. Po svoji zamisli originalna knjiga je zbudila veliko in zaslužno pozornost in se bo gotovo mnogo brala. Mehko vezana stane 60, trdo vezana pa 70 din. Naroča se na naslov: Založba »Trbovlje«, Gajeva ulica 9, Ljubljana. Toplo priporočamo!

Frank Froest:

2 Neznanka s tančico

Kriminalni roman,

Foyle je vstal in mu položil roko na ramo. »No, in?«

»Ni bilo prav svetlo v sobi. Videl sem ga, da je ležal precej nerodno na otomani in obračal obraz stran od vrat. Mislim sem, da je zaspal in sem se mu zato približal. Dotaknil sem se ga. Tedaj sem začutil, da je moja roka mokra.« Njegov glas je začel naraščati v kričanje. »Kri je bila — povsod kri — nje-mu pa je tičal v srcu nož!«

Foyle se je sklonil čez mizo. »Kje je Ivan? Ali je Rus? Po imenu sodim, da mora biti. Saj je še v hiši?«

»Nisem ga več videl, kar je odvedel damo v sobo,« je zavečljaval Wills.

Šef policije ni odgovoril. Bolt je molče odšel. Pet minut ga ni bilo nazaj in vse v sobi je ostalo tiho. Potem so se odprla vrata in Bolt je pridrvel, kakor bi ga bilo gnalo sto peklenskih.

»Ivana ni! Izginil je!« je zaklical.

TRETJE POGLAVJE

Foyle se je zamišljeno gladil po bradi.

»Hm,« je rekel, »samo nikakršnih prena-gljenih zaključkov, Bolt. Saj bo tudi kakšen zdravnik tu, ali ne? Spravite tega moža k njemu, in ko se bo malo pomiril, lahko napravite zapisnik o njegovih izpovedih. Zadevo z Ivanom pa prepuščam vam. Priskrbite si njegov opis in ga predajte dalje Flacku na Scotland Yardu. Poslati ga je treba

na vse policijske urade in na vse postaje. Dedec še ni mogel daleč priti. Ker je sumljiv, ga je treba takoj zapreti. Halo, nekdo zvonil! Najbrž bo kdo izmed naših. Sam pojdem tja. Ostanite pri svojem delu.«

Vse je rekel tako mirno in hladno kakor kakšen trgovec, ki narekuje svojemu tajniku poslovno pismo. Pet minut pozneje, ko so dobili opis sluga Ivana, je že na stotine policijskih postaj in uradov dobilo obvestilo, kaj morajo početi in koga morajo poiskati. Tako urno je delovala služba policije v Angliji. Na tisoče mož se je nalik psom pognalo za izginulim slugo.

Foyle je med tem spustil k sebi majhno skupino resnih mož. Prišel je policijski predsednik sir Hilary Thornton in z njim profesor Harding, ki je slovel kot strokovnjak za sodno medicino pri umorih. Za njima Grant, največji strokovnjak za odtise prstov, nekaj fotografov in najstarejši kriminalni uradnik Green s svojim pomočnikom Vaverleyem.

Sir Hilary je stopil s Foylem v kot veže in se začel z njim tiho pogovarjati; profesor Harding pa je šel kar v sobo, kjer se je odigraval zločin. Tam je bil neki drug zdravnik ki je stal pred vrati z umorjenčevim tajnikom Lamontom.

Zdravniki so doslej ugotovili samo to, da je Grell mrtev. Foyle nalašč ni prej stopil

v sobo, dokler profesor Harding ni opravil svojega dela.

»Če vam je prav, bom vzel zadevo v roke, sir Hilary,« je dejal Foyle. »Ker je bil Grell znana osebnost, se mi zdi...«

»Sam sem vas hotel prositi, da bi to storili!« mu je segel sir Hilary v besedo. »Za vsako ceno moramo zadevo razkriti. Saj veste, da bi morala biti noč poroka. Stvar je zelo nenavadna. Poslušajmo pa najprej, kaj bo Harding povedal.«

»Uiti se da odtod prav lahko,« je pripomnil Foyle, ko sta oba moža stopala neslišno po mehkih preprogah sredi stopnišča. »Stopnice drže naravnost v vežo in samo mimo dveh vrat je treba iti.«

Tako sta stopala skozi na stežaj odprta vrata v razsvetljeno delovno sobo.

V kaminu je pojemal ogenj, med visokimi knjižnimi policami pa je viselo nekaj lepih slik. V bližini okna sta opazila pisalno mizo, kjer je bilo videti vse v najlepšem redu. Po sobi je bilo še nekaj stolov, v vzdiku pa divan, nad katerim se je prav tedaj sklanjal doktor Harding. Ko sta stopila oba moža v sobo, je pogledal kvišku.

»Nedvomno umor,« je rekel. »Najbrž med deseto in enajsto uro. Zaboden je bil v srce — in z nekim nenavadnim orožjem. — Kar poglejte!«

Stopil je stran in Foyle je takrat prvič zagledal mrljica. Robert Grell je nerodno ležal na divanu. Obraz je imel obrnjen k steni in ena noga mu je visela na tla. Skrlaten madež mu je barval bele prsi srajce in ena stran črne obleke je bila s krvjo tako prepojena, da bi jo bil lahko ožel. Bodalo je tičalo še v rani, in to je takoj vzbudilo Foyle

* »Zvonček« v letu 1938. mora najti pot k naši mladini in k slovenski izseljenski deci po vsem svetu. Zato naročajte »Zvonček«, ker bo samo s pomočjo domačih naročnikov in podpornikov-domoljubov mogel uspešno vršiti svoje plemenito narodno poslanstvo. Prva številka lista z izbrano božično vsebino je že izšla; dobite jo lahko takoj. Sporočite samo svoj naslov upravi »Zvončka«, Krakovski nasip 22, ali pa Učiteljski tiskarni v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

* Za slovensko izseljensko zbornico. Pri banu je bilo nedavno sprejeto odposlanstvo Rafaelove družbe, ki mu je predložilo spomenico, v kateri se mu sporoča ustanovitev izseljenske zbornice. Izseljenska zbornica bo organizacija vseh izseljenskih društev tu doma, ki se bavijo z izseljenskim vprašanjem in vseh društev naših izseljencev izven državnih mej.

* Položi majhen dar otroku na oltar je geslo »Zvončka«, mladinskega mesečnika, ki bo poiskal po vsem svetu raztresene domovne slovenske otroke, da ena bo misel družila ves rod, kakor sta nas učila Ciril in Metod. Starši in vzgojitelji, naročajte »Zvonček«! Rodoljubi, tretjina slovenskih otrok živi v tujini, zato darujte v »Zvončkov« sklad, da bi čim več naših izseljenčkov moglo redno prejemati »Zvonček« in z njim v topli domači besedi pozdrav iz daljne domovine!

* Božična številka ilustriranega družinskega mesečnika »Žike« je izšla. Poleg zanimivih priznanj, ki jih pošiljajo ljubitelji ržene žitne kave Žike, in poleg člankov, ki opozarjajo na izvrstno kakovost Žikinega specialnega zdroba za dojenčke in bolnike, ima »Žika« še naslednje vsebino: Joža Lovrenčič: Božična pot; Anton Ingolič: Splavarji; Nace Cvirn: Sveta noč v gorah; Rafael Bačar: Medvedje v ameriških nacionalnih parkih; Janko Kač: Božje živalce; Viktor Pirnat: Tam v Bosni zlati... Slodita »Zdravniška posvetovalnica za božjo deco« (primarij dr. Dragaš) in »Gospodinjski kotiček«, ki prinaša obilo nasvetov za naše gospodinje. Revija »Žika« družijo vse ljubitelje prvovrstnih Žikinih hranil; dobiva jo vsak zainteresirani, ki se prijavi na naslov: Pražarna Žika, Ljubljana — Vič.

* Sloveči ljudski zdravnik župnik Sebastijan Kneip je nekoč rekel: »Čikorija mora biti v vsaki hiši! Ona ima v sebi veliko zdravilnih sestavin, ki ovirajo tvorjenje želodčne sluzi, odvajajo žolč, kar ga je odveč.

leovo pozornost. Hitro se je obrnil k vratom in zaklical:

»Gospod Grant naj pride takoj!«

Potem se je vrnil k divanu in potegnil umorjencu bodalo iz rane: »Takšnega orožja še nisem videl,« je zamrmral. »Čudna reč!«

Bil je nož s tankim jeklenim rezilom in prav kratek. Njegova posebnost je bila v tem, da držaj iz slonove kosti ni bil kakor navadno navpično, ampak pravokotno na rezilo.

Foyle ga je na dlani ponesel k svetlobi in ga začel od vseh strani ogledovati. »Ničesar ne vidim!« Potem je zagledal Grantu: »O, vi ste! Dajte mi malo grafitala!«

Strokovnjak za odtise prstov je vzel iz žepa zavitek in ga pomolil svojemu predstojniku. Ta je naglo stresel iz zavitka nekaj črnega prahu na ročaj. Ko ga je potem odpihnil, je presenečen vzkliknil. Na rumenkasti površini ročaja je namreč zagledal čisto jasne odtise.

»Imenitno,« je dejal profesor.

Foyle je izročil bodalo Grantu in mu rekel:

»Dajte odtise takoj fotografirati in povečati. Potem bi jih bilo dobro še nočjo primerjati z odtiski znanih zločincev.« Pogledal je na uro. »Zdaj mi pa dovolite, da ostane nekaj časa sam v sobi.«

Soba se je izpraznila. Le Harding je še izpregovoril s Foylom nekaj besed.

»Jaz sem svoje opravil,« je rekel. »Čas in vzrok smrti sta dognana. Lahko noč!«

»Bolje je da rečete dobro jutro,« se je namihnil Foyle. »Hvala vam za trud!«

Čez nekaj časa je Foyle poklical Greena in fotografirale Posnelli so vse dele sobe. Potem so se morali fotografiji vrniti na Scott-

čisti jetro, vranico in ledvice ter odpravljajo iz telesa snovi, ki so vzrok raznim boleznim. Zato dodajo izkušene gospodinje vsaki kavi dobro mero pravega Francka. Pravi Franck daje kavi okus, aromo, polnost in lepo zlatorjavo barvo, poleg tega pa pospešuje tudi zdravje. Dodajte ga rajši malo več kakor pa premalo!

* Mladeniči rekruti, ki imate pravico do osvoboditve, skrajšanega roka službe, čim prejšnjega vstopa v kader, odložitve službe v kadru, informirajte se in uredite svoje zadeve pravočasno! Ako je rok zamujen, se ne da več pomagati! Pojasnila daje za malenkostno plačilo Per Franc, kapetan v pok., koncesionirana pisarna, Ljubljana, Maistrova ulica 14. Za odgovor je priložiti kolek ali znamko za 6 din.

* Po 21 letih se je vrnil iz ruskega ujetništva. Božični prazniki so prinesli družini Blažkovi v Klenovniku veliko veselje. Na sveti večer se je namreč vrnil iz ruskega ujetništva po 21 letih Stefan Blažko, o katerem so mislili, da je že davno mrtev. Može je 55 let in je bil ujet leta 1916. V Rusiji je delal v rudnikih in na polju. Domov se je napotil pred dobrimi tremi meseci. Hkratu z njim je krenilo iz Rusije 250 hrvatskih ujetnikov. Blažko pravi, da je imel s seboj 100.000 zlatih črvoncev, pa so mu jih na meji vzeli in ne ve, ali jih bo dobil nazaj.

* Obstreljeni dijak je umrl. Po nesrečnem naključju je na dvorišču Jezdarske ulice 8 v Mariboru neki tovariš pri igri ustrelil s samokresom 13letnega učenca II. deške meščanske šole Erika Pegelaua. Kmau po prevozu v splošno bolnišnico je ubožec umrl za poškodbami.

* Smrtna nesreča v Rožni dolini. Pri trgovcu Hinku Bartlu v Rožni dolini se je pripetila huda nesreča. Njegov hlapec Anton Murgel se je odpravil v svojo sobico z malo pečico, v kateri je bilo žareče oglje. Može se je vlegel v posteljo, po nekaj urah pa se je z ogljikovim monoksidom zastrupil. Ko so zvečer prišli na Vič ljubljanski reševalci in vdrli v njegovo sobo, je bil že mrtev. Pokojnik je bil doma z Dolnjega vrha pri Prečnjem na Došenjskem.

* Smrtna nesreča na cesti. Na cesti v Štepanji vasi blizu Kregarjeve gostilne se je zgodila huda nesreča. Iz Ljubljane se je vračal domov 39letni zidar Jakob Breskvar, stanujoč v Štepanji vasi. Za njim je privzvil po cesti najprej hlapec Škerjanec iz Bizovika, zadaj pa mu je sledil z vozom hlapec

Šepce, tudi iz Bizovika. Šepce je hotel malo pred Kregarjevo gostilno prehiteti Škerjanca, zato je zavil na levo in udaril po konju. V naslednjem trenutku pa je že začul krik, zaradi česar se je ustrašil in skušal konja pridržati. Bilo je pa že prepozno. Konj in voz sta bila že pregazila spredaj korakajočega Breskvarja, ki je obležal na mestu mrtve. Pokojni Breskvar je bil doma iz Bizovika in si je šele nedavno postavil v Štepanji vasi lasten dom. Ponesrečenec, ki je bil pridni zidar, zapušta vdovo in enega otroka.

* Na mrtvaškem odru se je zbudil. V Vrhovinah blizu Otočca se je pripetil razburljiv dogodek. 70 letno kmetico Mirko Radičevso so dobili jutraj mrtvo v postelji. Prišle so vaške ženske in rajnko položile na mrtvaški oder, nato pa po stari navadi posedle okoli odra. Nad glavo rajnke je gorela sveča in osvetljevala njen obraz. Zdajci pa je zavladal med ženskami preplah. Dozdevno mrtva kmetica je odprla oči in začela začudeno gledati okoli sebe, nato pa je uprla pogled v ženske, ki so med krikom in vikom zbežale skozi vrata na prosto. Šele opa sinova in nekaj pametnejših vaščanov se je upalo v sobo, kjer so ubogo ženo vzeli z odra in jo spravili nazaj v posteljo.

* Smrtna smučarska nesreča na božič. 17-letni Andrej Doberlet iz Savelj je smrčal na Goriškovi ježi. Ker je bilo snega za smučanje premalo, je zadel med vožnjo v krčino. Hud sunek ga je vržal ob tla. Pri tem se mu je parica zataknila pod prsi. Po padcu se je fant hitro pobral, vendar pa je znova omahnil. Ko so drugi smučarji to opazili, so takoj zašutili, da se mu je zgodilo kaj hujšega, in so prihiteli na pomoč. Ker je ponesrečenec bijeval kri, so hitro poslali po zdravnika, ki je takoj prišel, mogel pa je ugotoviti le smrt.

* Po nesreči je obstrelil soseda. Pri Sv. Juriju ob Ščavnici je 28letni posestnikov sin Martin Dokl opazoval soseda, ko je čistil star samokres, za katerega nista vedela, da je nabit. Nesreča je hotela, da se je orožje sprožilo in kroga je Doklu preluknila levo nogo pod kolenom. Ranjenca so prepeljali v bolnico.

BLAZNIKOVA »VELIKA PRATIKA«

za leto 1938 je izšla in se razpošilja za ceno Din 5 — za vsak komad. Naročila na tiskarno J. Blasnikova nasl., Ljubljana, Breg št. 10—12, dobi se tudi v trgovinah. To je najbolj priljubljeni in najbolj razširjeni slovenski

Izenada je nekdo potrkal na vrata. Prišel je Green v spremstvu Ralfa Fairfielda.

Ralfa je zadelo kakor strela z jasnega, ko so ga zbudili in mu prinesli novico o umoru prijatelja. Prvi grozi je potem iznenada sledil tesnoba in strah. Roke so mu drhtele, ko si je oblačil povrtnik. Med tem se je še spomnil, kako je Heleni Meredith dejal, da je bil Grell z njim od šestih do enajstih skupaj v klubu. Kakšen vtisk, bo napravila ta laž, če bo med preiskavo prišla na dan? Tudi zdaj je bil še blede in razburjen in roka, ki jo je Foyle pomolil v pozdrav, je bila ledeno mrzla.

»Strašna zadeva,« je dejal na moč mirno. Foyle ga je ostro opazoval. Ni mu ušlo, da so se njegove roke neprestano igrale z robom klobuka.

»Da,« je odvrnil. »Prosil sem vas, da bi prišli sem, ker je gospod Grell snoči z vami večerjal. Ali mi lahko poveste ali se sel kaj stran — morda na kakšen sestanek?«

»Ne — to se pravi — mogoče pa le. Slišal sem, da je nekaj pripovedoval, da se bo vrnil, pa ga ni bilo.«

»In kdaj je bilo to?« Fairfield se je za trenutek pomisljal. Potem je rekel: »Tega pa ne vem.«

Neda bi bil svoje presenečenje izdal, je uradnik rekel: »Ali poznate kakšno žensko, ki bi ga bila tako pozno čakala?«

»Ne. Ali sumite kakšno žensko?«

»Ali je imel gospod Grell bližnje sorodnike?« je vprašal Foyle.

»Po moji vednosti ne.«

»Pa se res ne spominjate, kdaj vas je gospod Grell zapustil? Poskusite vendar dobro premisliti! Zelo važno je, ker nihče v klubu

land Yard in takoj razviti svoje posnetke. Foyle je sedel na stol ob divanu in začel preiskovati mrtvečeve žepe.

Green je stal poleg njega z beležnico v roki in zapisoval vse, kar mu je Foyle narekoval. Samo dve stvari sta bili prav za prav omembe vredni. Pismo Ralfa Fairfielda, s katerim je bil Grell povabljen na večerjo v Jerminskem klubu, in z diamanti okovana slička temnolasega, nenavadno lepega dekleta.

»Ta obraz sem že nekje videl,« je zamrmral Foyle. »Green, za vami je adresar! Poglejte, kaj piše v njem o Fairfieldu.«

Toda adresar ni vedel dosti povedati. Fairfield je imel 41 let in je bil po poklicu posestnik. Tudi njegov londonski naslov je bil omenjen.

»Pojdite rajši kar k njemu, Green. Povejte mu, kaj se je primerilo in ga potem privedite kar s seboj!«

Ko je ostal vodja detektivov sam, je začel skrbno brskati po sobi. Premetal je celo koš s starim papirjem. Toda ves trud je bil zaman. Ničesar ni dobil.

Vaverley, ki je prišel čez nekaj časa, je povedal vse, kar je zvedel od hišnika in drugih: Grell je bil zelo zaposlen človek. Živel je zaradi tega zelo neredno. Sluga Ivan, ki ga je bil privedel s seboj iz Rusije, je znal le malo francosko in skoraj nič angleško. Zato se tudi ni dosti družil z drugimi hišnimi uslužbenci.

Foyle je sedel v naslanjaču in poslušal. Koliko možnosti je tu, opore pa nobene. Ali je bilo vse delo norca, maščevalca, žene ali koga?

* **Otrok se je opeknel do smrti.** Te dni je prišla štiriletna kurjačeva hčerka Marija Zoretova na Brnici pri Hrastniku preblizu zakurjene peči. Deklici se je vžgala obleka in v trenutku je bil otrok v plamenih. Domači so sicer pogasili gorečo obleko, vendar pa je dobila deklica zelo hude opekline po vsem telesu. Prepeljali so jo v celjsko bolnišnico, kjer je umrla.

* **Avto z beograjskim trgovcem v potoku.** Te dni se je zgodila pri Krškem huda nesreča. Vozila sta se z osebnim avtom iz Radeč proti Krškemu beograjski trgovec Lavi Majer in njegov šofer Jovan Uhli. S seboj sta imela precejšnjo količino zlatnine in raznih drugih dragocenosti. Nasproti pa se je pripeljal težak tovorni avto, ki ga je vodil lastnik Mihael Slemenik iz Slovenjgradca. Poleg njega je sedel šofer Rajko Jamnik. Avtomobila sta se srečala sredi mosta in zadela drug v drugega. Trgovčev avto je podrl ograjo mosta in se prevrnil pet metrov globoko v potok, ki je bil tiste dni močno narasel. Tu je obležal na hrbtu. Neverjetna je prisotnost duha, ki sta jo pokazala beograjski trgovec in njegov šofer, ki sta se znala rešiti iz zaprtega voza skozi deročo vodo potoka. Trgovec je dobil pri tem živčni šok in je moral poklicati na pomoč sevniškega zdravnika. Drugih telesnih poškodb k sreči ni bilo.

* **Viničarjeva smrt pod hlodi.** Na Reiserjevem posestvu v Pekrah so spravljali hlode, ki so jih bili prepeljali iz Pohorja. Pomagal je tudi tamkaj uslužbeni viničar 58-letni Franc Lesjak. Po nesrečnem naključju so zgrmili nanj hloidi, ki so bili naloženi na vozu in so ga pokopali pod seboj. Strli so mu prsni koš, tako da je nesrečnež obležal v nezavesti s hudimi notranjimi poškodbami. Na kraj nesreče poklicani mariborski reševalci so Lesjaka prepeljali v mariborsko splošno bolnišnico, kjer pa je kljub skrbni prizadevnosti zdravnikov nekaj ur zatem umrl. Blag mu spomin!

* **Oseparil je stranke in nevesto.** Proti koncu leta 1933. je nenadno likvidirala tvrdka »Sečko Tekstil« v Mariboru, ki se je bavila z razprodajo tkaninskega blaga iz mariborskih tkaninskih tvornic. Lastnik podjetja, 29letni trgovec Matija Sečko, pa se je odpeljal na Dunaj, ne da bi poravnal svoje obveznosti. Tvrdka »Sečko Tekstil« je bila pred likvidacijo zahtevala od svojih odjemalcev, da morajo naročeno blago plačati v naprej. Med drugimi je 20. novembra 1933

trgovec Josip Katunarič iz Imotskega naročil pri tvrdki »Sečko Tekstil« blago in plačal kupnino v znesku 6.585 dinarjev v naprej. Ker pa kljub številnim pozivom naročenega in plačanega blaga ni dobil, je za deva prijavil oblastvom, ki so proti pobeglemu lastniku uvedla kazenski postopek. Sečko se je kmalu po begu iz Jugoslavije seznanil na Dunaju z neko Marijo Ogrisovo, od katere je pod pretvezo, da se bo z njo oženil, izvalil 5.000 avstrijskih šilingov. Zaradi tega se je moral potem zagovarjati pred dunajskim sodiščem, ki ga je obsodilo na šest mesecev zapora. Ko je to kazen pred tedni odsedel, so ga avstrijska oblastva izgnala in ga izročila našim oblastvom. Tedni se je moral Matija Sečko zagovarjati pred malim kazenskim senatom v Mariboru. Zaradi prevare je bil obsojen na šest mesecev strogega zapora.

* **Cerkveni rop.** V Koprivnici pri Podsredi je bil izvršen drzen vlom v župno cerkev. Tatovi so odnesli zlate cerkvene posode in drugih dragocenih predmetov v skupni vrednosti za več kot 20.000 dinarjev. Vlomilci so pobegnili najbrže proti Ljubljani ali pa proti Zagrebu, kjer bodo skušali spraviti svoj plen v denar.

* **Vlomilci z motornim kolesom.** V okolici Vodice je bilo v soboto ponoči izvršenih nekaj vlovov, pri katerih kažejo vsa znamenja, da so imeli tatovi na razpolago motorno kolo in so na ta način lahko v kratkih minutah obredli več vasi. V Mostah pri Komendi so obiskali mesnico Mihe Konci, je in odnesli precejšnjo zalogo mesnine in nekaj denarja. V Komendi so vdrli v pisarno Mlekarske zadruge, kjer so vzeli na piko blagajno, v kateri je bilo shranjenih 12.000 dinarjev. Zmogli pa so samo leseni del blagajne, v kateri je bilo za nekaj stotakov drobiža. Odtod so pohiteli v Stranje, kjer so vlomili v cerkev in odprli vse nabiralnike, a so našli le skromen plen.

* **Vlomilski pohod v Avstrijo.** Pred malim kazenskim senatom v Mariboru je bila razprava zaradi tihotapskega pohoda v Avstrijo, ki ga je napravila 9. septembra skupina fantov iz Gornje Bistrice. Trije tihotapci so se namreč omenjenega dne napotili v Radgono, da bi tamkaj od nekega tihotapca prevzeli blago, ki bi ga potem spravili v Jugoslavijo. Ker pa tihotapca niso našli, so v omili v trafiko Franca Mausnerja ter odnesli cigarete in razne druge predmete v skupni vrednosti okoli 700 šilingov. S plenom so

policija odkrila nobenega sledu. Foyle je ukazal, naj sičico, ki jo je pokazal Ralfu, fotografirajo, in je povedal nekaj v meglo zaviti besed časnika, ki so že nestrpno čakali.

»Da vse boste zvedeli«, jim je dejal prav prijazno. »Dal bom napisati vsa dejstva, ki smo jih odkrili. Potem boste lahko vso zadevo po svoje okrasili. Objavite tudi osebni popis človeka, ki zanesljivo ni morilec, pa bi bil najboljša priča in ga zato nujno potrebujemo. Ne pozabite ga omeniti!«

Sel je iz sobe, da bi narekoval poročilo v pisalni stroj. Ko se je čez nekaj časa vrnil, je imel v rokah malo sliko in je vprašal malomarno: »Tale je bilo oddano na policiji, da odkrijemo lastnika. Ali morda kdo damo pozna?«

Poročevalci so si sliko ogledovali, ne da bi bila preveč zbujala njihovo zanimanje. Saj so imeli vso glavo polno umora.

»Malo me spominja na rusko knežno, ki je nedavno stanovala v Palace-hotelu«, je dejal Jerrold od »Telegrapha«. »Le da je bila dosti starejša. Kako ji je bilo ime? Petrovska, če se ne motim.«

Komaj je Foyle odpustil časnika, že je sedel za pisalno mizo in vzel slušalo v roko.

»Zvežite me s Palace hotelom!« je ukazal. »Halo, ali je tam Palace-hotel? Ali je knežna Petrovska še pri vas? Kako? Snóči ob enajstih se je odpeljala? Ali je povedala kam? Ne? No, hvala! Zbogom!«

Hitro je načel nekaj besed, pozvonil in naročil uradniku, ki je prišel: »Pošljite tole takoj v Petrograd!«

Pozor na priložene položnice

Današnji številki smo priložili koledarček in položnico za vsakega naročnika, da lahko takoj plača naročnino za leto 1938. Ker je naročnina malenkostna, prosimo cenjene naročnike, da jo plačajo že prve dni meseca januarja, po možnosti za vse leto naprej. Tako ne bodo med letom imeli opravka z novimi položnicami in sitnosti z opomini in tudi pota na pošto jim bodo prihranjena. Naročnina ostane nespremenjena: za domaćo državo: celoletna naročnina 36 din, polletna 18 din, četrtletna 9 din; za tuje države: celoletna 48 din, polletna 24 din, četrtletna 12 din, za Ameriko pa celoletna 1 dolar.

Kdor bi po pomoti ne prejel položnice ali če se mu pokvari, naj piše na upravništvo po drugo. Oni naročniki, ki so naročnino za leto 1938. plačali že v preteklem letu, naj kot zvesti naši prijatelji izročijo položnice znanecem, ki še niso naročeni, in jih pridobijo, da se na »Domovino«, ki je vsem, ki jo poznajo in bero, najbolj priljubljen list, naroče za novo leto.

Kdor je preteklo leto zaostal z naročnino, naj s položnico ali pošto nakaznico hitro poravnata tudi zaostanek, da ne bo presledka pri pošiljanju lista.

Upravništvo »Domovine«

nato pobegnili, pa so bili na meji zasačeni od naših graničarjev, ki so jim odvzeli ukradeni blago, vse tri vlomilce pa zaprli. Obsojeni so bili: 37-letni Ivan Balarič na tri leta robije, Ignac Ščurjevič in njegov brat pa na osem mesecev strogega zapora.

* **V sanjah si je prerezal vrat.** Nedavno ponoči si je 25-letni Imbro Bros v Jalšavcu blizu Varažda v sanjah razparal trebuh in prerezal vrat. Sanjalo se mu je namreč, da je zaklal svojega očeta. To ga je tako zapeklo, da je v sanjah vstal, vzel iz mize kuhinjski nož ter se hotel umoriti. Na njegove klice so prihiteli domači in ga našli vsega okrvavljenega. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer je umrl.

Potem so sledile spet tri ure neprestanega napornega dela, kajti skoraj 600 uradnikov se je moralo truditi in nikjer ni bilo mogoče najti kakšne sledi.

Sef je bil sam z Greenom in je omahnil utrujen v naslonjač, ko so mu prinesli novo brzojavko. Počasi je razbral skrito pisavo in zvedel tole:

»Silinski, šef policije v Petrogradu. Gospodu Foyleu, šefu kriminalne policije v Londonu.

Knežna se je imenovala prej Lola Rachel in je bila menda iz Pariza. Prej igralka na Dunaju. Leta 1898. se je omožila s knezom Petrovskim. Leta 1900. je mož iznenada umrl. Knežna mnogo potuje. Podrobnosti neznane.«

»Hm«, je dejal Foyle zamišljeno. »In sir Ralf je spoznal malo Lolo' z Dunaja. Tu je vredno raziskovati. Moramo jo najti. Green. In temu siru Ralfu se prislinita za pete. Saj lahko vzamete kakšnega uradnika s seboj. Niti za trenutek ga ne pustite izpred oči. Ne podnevi, ne ponoči. Še enkrat bom pregledal spiske vseh kaznjencev in nadzorovancev iz zadnjih desetih let. Zdi se mi kakor bi moral tam nekaj odkriti. Slutnja, a tiste vrste, ki me še nikoli ni varala.«

Green je bil prepričan, da bi kaj sramševal. Tih je odšel. Pol ure pozneje je plačil Foyle brez klobuka na cesto skočil v prvi taksi in se z vso naglico odpravil na Grovenorski trg. Pri vratih ga je sprejel tajnik.

»Gospod Lomont«, je dejal Foyle hlastno, »še enkrat moram videti truplo. Poidite z menoj!«

(Dalje prihodnjič)

ni videl vajinega odhoda in morete samo vi razjasniti to točko.«

»Res ne vem, kdaj je šel«, je dejal Fairfield naposled s hripavim glasom. Foyle je vstal in ga premeril.

»Lažete!« je rekel odločno in mirno.

Sir Ralf je stopil nazaj, kakor bi ga bil nekdo s pestjo udaril po glavi. Kri mu je zalila obraz in roke so se mu nehote skrčile v pesti. Potem se je obrnil in naglo stopil k vratom. V tem trenutku pa je Foyle zaklical za njim: »Ali bi mi lahko povedali, kdo je tale oseba?«

»Moj bog, mala Lola z Dunaja!« je vzkliknil Fairfield presenečeno, ko je zagledal z briljantno posuto sličico lepe ženske. Potem se je zavedel, da se je ujel v past in hladno je dodal: »Toda o njej vam ne bom prav ničesar povedal.«

»Hvala, sir Ralf«, je odvrnil Foyle.

»Toda nekaj vam moram še povedati«, je nadaljeval Ralf, ki je še zmerom držal roko na ključki. »Ko je bil Grell snoči z menoj v klubu mi je pokazal biserno ovratnico, ki jo je bil kupil za svojo nevesto. Če te ne najdemo, je bila mogoče vzrok zločina.«

»Tako?« je hladno rekel Foyle.

ČETIRTO POGLAVJE.

Ze davno se je zdanilo, ko je Foyle s svojimi ljudmi opravil delo v hiši na Grosvenorskem trgu. Vsi prebivalci so bili vestno zaslišani in potem je dal preiskati še vso hišo, da bi odkril biserno ovratnico ali morda kakšna pomembna pisma. Utrujen je potem odšel v svojo pisarno. Tam je zvedel, da so bili odtisi prstov na bodalu preveč zabrisani, da bi jih bilo mogoče spoznati. O Ivanu ni

* **Zivo srebro so kradli.** Rudniška uprava v rudniku živega srebra v Idriji je ugotovila, da izginjajo večje količine živega srebra iz rudniškega skladišča. Uprava je postavila straže in opazovalce, a vse je bilo zaman. Ko pa so carinski uradniki idrijske postaje napravili nekaj hišnih preiskav, so našli na več krajih steklenice napolnjene z živim srebrom. Začelo se je zasliševanje, ki je bilo zaključeno z aretacijo Franca Pivka, starega 23 let, Valentina Novaka, starega 25 let in Franca Miklavčiča, starega 39 let. Vsi trije so priznali, da so nosili živo srebro iz rudniškega skladišča.

* **Zaloigra mladega tihotapca.** Avstrijska da se v Lepeni pri Železni Kapli skriva več obmejne oblasti so bila nedavno obveščena, tihotapcev. Zato je šla carinska patrulja k posestniku Miklavu v Lepeni. Dva carinika sta ostala v bližnjem gozdu na preži, dva pa sta odšla v hišo. Tihotapci so zaslišali nevarnost in carinika sta naenkrat opazila pred seboj tri begunce. Ker se niso hoteli ustaviti, sta za njimi streljala in eden je bil zadet v glavo. Bil je to mladi posestnik Miklav Prepeljali so ga takoj v Železno Kaplo, kjer pa mu niso mogli pomagati in je kmalu izdihnil.

* **Pretepen, ker je neugodno pričal.** Te dni so se pred mariborskim okrožnim sodiščem zagovarjali Franc Vinkler, njegov sin Stefan Vinkler in Franc Božiček, vsi iz Podležja na Dravskem polju. Obtoženci so maja v nekem gozdu blizu Ptujja napadli z noži in kolji Lovrenca Fidlerja in mu zadali več telesnih poškodb. Napadli so ga istega dne, ko se je pri sreskem sodišču vršila proti njim sodna razprava, v kateri je Fidler proti njim neugodno pričal. Obsojeni so bili Franc Vinkler na štiri mesece strogega zapora, njegov sin na tri mesece strogega zapora, Božiček pa na dva meseca strogega zapora pogojno za dve leti.

* **Vreča zagorske pošte z 12.000 din izgnila.** Ko je prejšnji četrtek pripejala k večernemu vlaku zagorska pošta poštne pošiljke, so ugotovili, da je manjkala ena poštna vreča, v kateri je bil znesek 12.000 din. Pismonoša se je zelo prestrašil, vendar je mislil, da je vreča ostala na poštnem uradu. Po vrnitvi na žalost ni našel v uradu vreče. O nezgodi je šele drugo jutro poročal poštni upravitelj. Ljubljanska poštna direkcija je med tem telefonično zahtevala pojasnila. Obveščeno orožništvo je pričelo preiskavo. Po zaslišanju pismonoše Gorenca in voznika Vidmarja se je zadeva pojasnila toliko, da je bila vreča na potu proti postaji izgubljena z voza. Na podlagi te domneve je orožništvo preiskalo ves okoliš. S popoldanskim vlakom se je pripeljal v Zagorje inšpektor pošte dr. Kurbus iz Ljubljane in zaslišal vse prizadete. G. inšpektor si je ogledal tudi vozilo in vprašal, zakaj pošta nima predpisanega voza. Zaradi pogodbe samo za eno leto kakor tudi zavoljo vsakoletnega znižanja cene prevažanju, je nabava potrebnega voza nemogoča. Za tri vožnje dnevno na postajo in nazaj prejme pošta le okrog 12 dinarjev. Javnost je bila že davno prepričana, da se mora enkrat pripetiti kaj zlega.

* **Uboj med prepriom zaradi deklet.** Kakšnih 16 fantov se je na Stefanovo zvečer zbralo v neki gostilni v St. Lambertu. Fantje so se kmalu razvneli in med njimi je nastalo prerekanje zaradi domačih deklet. Posestnikov sin 17letni Milan Grošelj iz Jarš se je zavzel za neko svojo 15 letno prijateljico. Iz prepira je nastal pretep. Družba se je preselila pred hišo, kjer se je pretep nadaljeval. Kmalu se je pred gostilno zaslišal krik: »Na pomoč! Zaboden sem!« Fantje so priskočili k ranjencu in iz hiše so prinesli luč. Na tleh so ugledali Milana Grošlja, ki je imel dolgo rano v trebuhu, iz katerega so mu silila čreva. Fanta so brž prenesli v hišo in mu pomagali za prvo silo. Hkratu je nekdo stopil po hišnega zdravnika. Sredi noči se je zdravnik napotil v Jarše in je dognal, da je ranjenčevostanje zelo resno. Zato so ga z vozom odpeljali na postajo in od tam z vlakom v ljubljansko bolnišnico, kjer je nesrečni fant izdihnil.

* **Solo je oplenil.** V noči na 24. t. m. je bil v peško železniški postaji v poslopju ni bi-

lo nikogar, ker je v šoli stanujoče učitelstvo šlo na počitnice. Vlomilec, kateremu so morale biti razmere v poslopju dobro znane, je v šolski drvarnici vzel sekiro, nato pa zlezal s pomočjo lestve skozi okno stranišča v notranjost. S sekiro je odprl stanovanje šolskega upravitelja g. Merčuna ter prebrskal vse predale in omare. Ker ni dobil nič denarja, je pobral obleke in perila v vrednosti okrog 5000 din, med tem ko je pisalni stroj in kolo pustil pri miru. Vlomilca so takoj drugi dan začeli zasledovati orožniki. Na Stefanovo so našli blizu Kanderš pleteno košaro g. upravitelja z raztrgano vlomilčevo obleko.

* **Tatovi so odnesli blaga za 23 oblek.** Ko je v ponedeljek zjutraj prišel krojaški mojster Srečko Satler v svojo delavnico v Tattenbachovi ulici v Mariboru, je opazil, da je imel čez praznike nepoklicane goste, ki so mu povzročili veliko škodo. Satler ima poleg krojaške delavnice tudi prodajalno za sukneno blago, ki ga je imel v zalogi za kakih 50.000 din. Kosi najlepšega in najdražjega sukna pa so zmanjkali. Skupno so vlomilci odnesli blaga za 23 oblek v vrednosti 12.000 din. Mariborska policija je takoj začela preiskavo.

* **S krampom nad tabernakelj.** V noči na 18. december so trije neznanci vlomili v farno cerkev v Stranjah pri Kamniku. Najprej so skušali vlomiti v cerkev pri glavnih vra-

tihi, ki pa so bila pretrdna. Zato so si izposodili v bližini dvoje krampov in se lotili zakristijskih vrat. S krampi so dvignili vrata s tacejev, ki pa kljub temu še niso popustila, ker so bila zaprta z močnimi zapahi. Z odmikanjem in privzdigovanjem vrat se jim je posrečilo, da so si priborili vhod v zakristijo. Druga zakristijska vrata, ki držijo v cerkev, so bila tudi zaklenjena. Vendar jim ta niso dala toliko dela in so jih odprli najbrž kar z dletom. Preiskava je ugotovila, da sta vlamljala dva neznana vlomilca, med tem ko je bil tretji na zvoniku na straži z namenom, da bi tovariša opozoril, če bi se bližala kaka nevarnost. V cerkvi sta se vlomilca lotila s krampom tabernaklja in ga odprla. Zdi se, da sta dobro poznala vrednost ciborija in monštrance, ker sta vzela le srebrno in pozlačeno lunico iz monštrance. monštranco samo pa sta pustila. Ciborij za nju tudi ni predstavljal posebne vrednosti, zato sta se znesla nad hostijami, ki sta jih okrog sto odnesla. Nato sta se lotila treh lesenih nabiralnikov za milodare, ki so bili postavljeni v cerkvi. Vlomila sta v vse tri in pobrala tisto malo drobiža, kolikor ga je bilo notri. Stvarna škoda, ki sta jo napravila, je mnogo večja, kakor pa plen, ki sta ga odnesla. Ko so zjutraj vlom opazili, so obvestili orožnike, ki so začeli s poizvedovanjem, vendar ni mnogo upanja, da bi našli zlikovce.

Srečno novo leto

želijo sorodnikom: prijateljem in znancem

Aleksinac. Stanko Orač, Kokut Josip, Josip Zemljak, Martin in Rozika Križaj, Josip in Pepca Razpotnik, Avgust Podbreznik, Martin Vrtačnik, Zani in Rozika Adeštajn, Marko Kuhar, Peter Potisak, Josip Vidic, Josip in Stefka Vajs, Martin in Tilka Pistotnik, Pepko Križaj.

Andrijevec. Narednika orožnika Štrukelj Franc in Lešnik Franc z družinama.

Beograd. Slovenski fantje pri obrtniški četi: Skamlji Vincenc (Sestrže pri Pragerskem), Franc Esih (Zreče), Franjo Jakl (Središče ob Dravi), Pungercar Alojzij (Mokronog), Zidar Jože (Sv. Rok pri Mokronogu), Valenko Alojz (Zgornji Breg), Vlač Franc (Vadarcji v Prekmurju), Božič Vinko (Kališe — Železniki), Brdnic Jurij (Slovenska Bistrica), Trbanc Josip (Škocijan na Došenjskem), Hribar Joško, Kosi Ludvik (Velika Nedelja) in Krajnc Janez (Pobrežje pri Ptuj).

Bitolj. Slovenski fantje pri tooničarskem polku: kaplarji Topolnik Joško (Bučevci), Ajlec Viktor (Muršak), Lipovec Anton (Sv. Tomaž), Maglica Milan (Hoče), Kornhauser Viljem, Jančič Vincenc, Vrabl Ivan, Hudi Ivan, Ružička Stanislav, Ficko Franc, Hodnik Karel (Sovjak), redovi Slavčič Janez (Vučja vas), Kurnik Martin (Gornja Radgona), Drevenšek Ferdo, Purgaj Anton, Jurša Ivan, Prelog Franc (Logarovec).

Bregi Koprivnički. Juvan Franc, Dvoršak Jožef, Garaj Juro, Zemljak Josip in Mimica, Jarbinšek Jože in žena, Božičnik Jože in Barica in sin Jože, Sotinšek Ivan in Marija Zupanc Rudolf, Palje Marija, Žužek Ciril in Julijana, Jakšič Jože, Hribšek Franc in Milka, Povhe Alojzij in Mica, Gomze Ivan in žena, Ivačič Franc, Cencelj Barica, Blaž in Dora Klančičar, Anton in Jelička Rušič, Ivan in Marija Kvolj, Ivan in Minka Žužek, Franc in Roza Kosem, Franc in Pepca Fril'n, Avgust in Micika Štrban, Franc in Cila Markovič, Miha in Marija Vozel.

Kragujevac. Knaus Ivan (Srednja vas pri Čabru) in Končan Stanko (Domžale).

Sremska Kamenica. Orožniki v orožniški šoli: Grom Janez, Košir Ivan, Borčnik Jožef, Pate Jožef, Čibež Franc, Slapar Anton, Benčik Jožef, Lavriha Alojz, Kos Franc, Bokalič Ivan, Tomšič Franjo, Majcen Ivan, Galun Vinko, Breznik Franc, Pavlin Franc, Mežnaršič Franc, Jež Filip, Turk Jožef, Škentalj Anton, Piskar Valentin, Kos Pavle, Tratenšek Simon, Ozmeč Karol, Leskovar Janez in Korenčič Janez.

Kragujevac. Jakob Cesar (Sevnica ob Savji), Jože Tomšič (Lopata pri Žužemberku), Franc Leskovec (Smrečje nad Vrhniko), Pernelj Janez (Podkurje pod Kurnsko goro), Rogoš Jože (Krupljin pri Lendavi).

Sarajevo. Fantje v orožniški patrolni šoli: Franko Josip (Velike Brusnice), Dobnikar Anton (Spodnja Poljskava), Dolenc Ivan (Pragersko), Bratuša Anton (Zavrč), Silec Franjo (Slatina Radenci), Moškon Franc (Kozje), Glibe Karlo (Dol pri Hrastniku).

Skoplje. Josip in Rozalija Peterčič.

Zagreb. Brumen Janko, Kolar Tilčka, Marija Krajnc, Manko Franciška, Pelc Lojzika, Petek Pepca in Marica, Rauter Režika in Sečko Franc in Mimika, vsi iz Kapele pri Slatini Radencih.

Litomefice (Českoslovaška). Jožef Marinč (Banja Loka) in Mihael Colnar starejši in mlajši (Podstene).

Salzvedel (Nemčija). Fantje in dekleta iz Hrastja-Mote: Horvath Martin, Vrbnjak Alojz, Jerič Jožef, Križanič Viktor, Korošec Franc, Štuhec Marija, Berden Marija, Korošec Franciška.

Hamborn - Neumühl. Jugoslovansko pevsko društvo »Triglav« s predsednikom Josipom Zupancem (Sv. Rupert nad Laškim).

More sur Loing (Francija). Josip Bebar, Zdravko in Anton Žagar, Franjo Šebal z družino, Ivic in Pacerkian z družino.

Maneuilles (Francija). Kužner Jožef, Glogovšek Jožef in Mlakar Ivan (Artiče), Novak Mihael (Zverinjak), Smole Franc (Smarje pri Jelšah), Budna Rudolf in Santej Franc (Rajhenburg), Probus Ivan (Maribor), Ledinek Jožef (Slivnica), Skobe Friderik (Maribor), Mencinger Jakob in Jožef (Jesenice), Pucelj Rudolf (Trbovlje), Breznikar Franc (Novo mesto), Virant Ivan (Št. Janž).

Montigny (Francija). Slovenci zaposleni v gozdovih: Hreščak Tone, Bezcljak Maks, Jernejčič Andrej in Modic Tone (Unec pri Rakeku).

Boistrancourt (Francija). Lovrenc in Marija Kozar, Julija Kozar, Hilda Zrim, Ana Andrejek, Marija Salaj, Vendelin Kozar in Vendelin Andrejek, Ludvik Gumilar (Adrijanci).

Landas (Francija). Marija Škrlec, Gennes (Francija), Zver Franc in Horvat Stefan.

Kirkland Lake (Kanada) Ivan Kozlevčar.

Popotnikova torba

Požar v tvornici je zahteval dve žrtvi

Prevalje, decembra.

Prevalje je zadela huda požarna nesreča. Na levem bregu reke Meže ob cesti Prevalje-Guštanj je stala trinadstropna tvornica lepenke, last grofa Thurna iz Guštanja. Na dan pred božičem so delo prej končali. Kmalu po končanem delu pa je iz neznanega vzroka nastal ogenj spodaj v žagi. Poleg glavnega poslopja je bilo še več skladišč, katera pa ogenj ni sreči ni zajel.

Prve znake požara so vaščani opazili kmalu popoldne, ker se je začelo iz tvornice kaditi. Nekaj minut nato je že začela tuliti tvorniška sirena. K požaru so kmalu prihiteli gasilci s Prevalj in nato iz Guštanja z vsem orodjem. Gasilci so požar po napornem gašenju omejili, uničenja tvornice pa niso mogli preprečiti. V veliki nevarnosti so bila skladišča. Če bi se teh prijel ogenj bi bila škoda še večja.

Žal je huda nesreča zahtevala dve žrtvi. Pri gašenju sta pomagala tudi gasilci 65-letni Luka Kert in 27 letni Valentin Vezjak, oba s Prevalj Goreče tramovje je na stavbi pregorelo in vse skupaj je zgrmelo na Kerta in Vezjaka. Čeprav so ju takoj potegnili izpod gorečih tramov in jima nudili pomoč, ni nič pomagalo, ker sta bila oba smrtno poškodovana.

Na večer so prišli pomagat tudi gasilci iz Mežice, ki so ostali do treh ponoči na pogorišču. Žalostno pri tej nesreči je tudi to, da bo več družin, ki so bile odvisne od dela v tvornici, ob kruh. Škoda po požaru se še ne da natančno oceniti. Gotov je, da se stroji nerabni in da bo znašala škoda kakšne tri milijone dinarjev. Če bodo v tvornici še obnovili obrat, se ne ve.

Dve smrtni žrtvi podivjanca

Zavrtače, decembra.

V Zavrtačah nad Višnjo goro je na Stefanovo okrog polnoči prišlo do strahovitega pókola. Posestniku Ivanu Zupančiču, po domače Selanu so okoliški fantje priredili podoknico, ker je imel naslednjega dne god. Gospodar jih je prijazno povabil v hišo, položil hleb kruha z nožem na mizo in jim natočil liter žganja in liter vina.

Fantje so imeli harmoniko s seboj, pa so se nekajkrat zavrteli z domačimi dekleti. Pri tem je prišlo do majhnega prerekanja, ki pa nikakor ni dalo slutiti hujše nesreče. Tedaj je vstal 23letni posestnikov sin Jože Miklavčič z Vrhov izza mize in zaprosil eno izmed domačih deklet za ples. Na lepem pa je eden izmed bratov Jakošev, po domače Sadarjevih, iz Spodnje Drage zagrabil za nož, ki je ležal na hlebu na mizi in se vrgel proti Miklavčiču. Podivjanec je zamahnil nekajkrat kakor brez uma okoli sebe in vsa v krvi sta obležala Jože Miklavčič in njegov 25letni prijatelj Janez Šerek, oba z Vrhov. Miklavčič je bil ranjen v vrat. Šerek je dobil sunek naravnost v srce. Poleg njiju sta dobila precej hude poškodbe tudi brata Jože in Jakob Sušteršič z Vrhov.

Selanovi so brž poklicali zdravnika dr. Fedrana iz Stične na pomoč, ki pa Miklavčiču in Šerku ni mogel več pomagati. Po kratkem trpljenju sta izkpravela. Nudil pa je prvo pomoč bratoma Sušteršičema, ki so ju potem prepeljali v ljubljansko bolnišnico. Njune poškodbe so na srečo lažje.

Še ponoči so prišli na kraj žalostnega dogodka domači orožniki in ugotovili dejanski stan. Aretirali so brata Ivana in Franceta Jakoša iz Spodnje Drage in njunega bratranca s Hudega pri Stični. Eden izmed bratov Jakošev je šele na sveti večer prišel iz zapora, kjer je presedel tri mesece. Ko se je vrnil domov, se je zaklinjal, da bo poslej živel pametneje in da nikoli več ne bo za-

prt. Pa ni držal besede in je zdaj že spet za zapahi. Strašni zločin je razburil vse tukajšnje prebivalstvo, ki pričakuje, da bo ubijalec prejel temeljito kazen.

Naši na tujem Westfalsko pismo

Gladbeck, decembra.

Naše Jugoslovensko narodno društvo »Domovinski zvon« in Žensko društvo »Kraljica Marija« delata skupno in imata preko 200 članov in članic. Kaže pa, da bosta obe društvi, ki sta nacionalni, še napredovali.

V oktobru sta imeli »Domovinski zvon« in Žensko društvo občni zbor. Prišlo je toliko ljudi, da je bila zborovalna dvorana premajhna, kar je očiten dokaz, da društvo uspešno deluje. Predsednik gospod Jazbec je vse zborovalce pristrčno pozdravil in izrazil veselje nad tolikim številom zborovalcev. Tajnik g. Udovec je prečital zapisnik o društvenem delu, blagajnik g. Jenko je podal poročilo o blagajni, nato pa je govoril spet g. Jazbec in poudarjal, da je društvo v kratkem času svojega obstoja zelo napredovalo. V dveh letih je priredilo sedem gledaliških nastopov, štiri plesne zabave in razvilo je krasno nacionalno zastavo. S tem da smo si nabavili narodni prapor, smo hoteli pokazati, kako ljuba nam je domovina. Veliki napredek našega društvenega gibanja je tudi v tem, da smo 6. julija sklenili skupno delovanje z ženskim društvom »Kraljica Marija«, ki šteje preko 90 članic. Na zboru je bil izvoljen nastopni odbor: prvi predsednik Ivan Jazbec, drugi predsednik Martin Lončar, tajnik Franc Sikošek, namestnik Vincenc Zavodnik, tajnik za nemško korespondenco Adolf Udovec, namestnik Fran Jazbec, prvi blagajnik Anton Jenko, drugi Pavel Pečnik; zaupni možje Karl Brečko, Viktor Jenko in Fran Vodišek; prisednika Albin Jeretin in Marko Krajnc.

Nato so bile volitve ženskega društva »Kraljice Marije«. Za predsednico je bila ponovno izvoljena ga. Ivana Lončarjeva. Tudi ostali odbor je neizpremenjen.

V društvu smo ustanovili pevski odsek, ki je takoj začel vaje. Istotako imamo svojo društveno godbo, ki nam pride prav pri naših gledaliških predstavah.

Ker so nastale govorice, da Ženskega društva »Kraljice Marije« ni več, izjavljamo, da še obstoji in krepko deluje, zlasti odkar je njegovo delovanje združeno z delovanjem moškega društva.

Pred dnevi smo pokopali rojaka g. Burga Ivana. Prišel je pred letom iz Belgije in je živel tukaj čisto osamljen. Ker je bil prvi predsednik našega društva g. Jazbec zadržan, mu je položil podpredsednik g. Lončar krasen venec na grob z besedami: »V ime Jugoslovenskega narodnega društva »Domovinskega zvona« polagam našemu zvestemu rojaku venec. Naj mu bo tuja zemlja lahka!« Za rainkega je bilo že vse urejeno, da bi se vrnil v Jugoslavijo, a ga je zdaj Bog poklical k sebi.

Kako živijo rojaki v Kanadi

Kirkland Lake, decembra.

Skoro deset let bo že minilo, odkar je Kanada zaprla svoje meje priseljivanju. Skoro večini naših priseljencev je že poteklo deset let, odkar so vzeli slovo od svojih domačin in od svoje rodne grude, z upanjem, da se bodo čez nekaj let spet vrnili domov s prihranki. Res je precej rojakov v tem času šlo v domovino, ali večina njih se je vrnila nazaj v tužino, z grenkim spoznanjem, da naša mila domovina nima kruha za vse svoje sinove.

Zdaj se je naših rojakov polotila skrb, kako bi se za stalno naselili v tej naši novi domovini Kanadi. Znano je, da so bili v Kanado v glavnem pripuščeni poljski in

gozdni delavci. Zato se ne bo nikomur čudno zdelo, da se rojaki, ki mislijo za stalno ostati tukaj, oprijemljejo po večini kmetijstva. Največja skupina naših kmetovalcev-farmerjev je v Južnem Ontariu v bližini Bessvillea. V tej okolici so najmodernejše kmetije in najrodovitnejša zemlja, ki je za voljo tega precej draga. Zato je treba štediti in še štediti, preden more človek računati na tem, da bi si kupil zemljo.

Dobri del naših ljudi dela v rudnikih, največ v Kirklandu, kjer so zlati rudniki. Potem sledijo Timmisi, Noranda, Sudbury in Valdoor. V teh krajih je pretežna večina naših rudarjev. Živimo skoro pozabljeni od domovine in prepuščeni samim sebi. O nas se ne piše in ne čuje mnogo. Izselska oblastva se nas le redkokdaj spomni. Vse drugače je to pri drugih narodih. Edine vezi, ki nas še vežejo na naše rodne kraje, so dopisovanje s sorodniki in časopisi, ki jih dobivamo iz starega kraja, pa še nekaj: vsakega prvega in petnajstega v mesecu poslušamo radijski program iz Beograda.

Ženski vestnik Beseda o prijaznosti

Bodi vedno ljubezniva in prijazna, ker to je v življenju zelo potrebno. Saj pravi pregovor, da lepa beseda zmerom lepo mesto najde. Res, da ti je težko vedno biti prijazna, posebno če te je kaj razjezilo ali če imaš težave, pa pride sosed in te nagovori, a ti si še vsa razdražena. A premagaj se in pokaži prijazno lice, naj ljudje ne berejo že tvojega obraza, da nekaj ni v redu. Pa tudi drugače bodi ljubezniva in navačaj tudi svoje otroke, da bodo vedno prijazni in vljudni, če jih kdo kaj vpraša, da bodo dali tudi prijazen odgovor.

Marsikak otrok, ki si že sam služi kruh, pa misli, ker ni več odvisen od staršev, da sme biti osoren ali celo sirov, ker ne potrebuje več toliko pomoči od doma. Kako neprijeten je dom, kjer se družina drži čmerno, a čmernih ljudi tudi drugi ljudje ne marajo. Posebno me ženske se moramo potruditi, da bomo lepo lastnost prijaznosti bolj gojile in s tem dajale tudi lep zgled drugim v hiši.

S posli bodi prijazna (a nikakor ne preveč zaupljiva), pa bodo tudi posli do tebe prijazni. Če so posli neprijazni, jim zabiči da hočeš imeti prijazne ljudi okrog sebe. Prav zato pa moraš biti sama prijazna, če zahtevaš prijaznosti tudi od drugih.

Za kuhinjo

Lešnikova torta. Mešaj, da se zgosti, štiri rumenjake in 20 dek sladkorja v prahu, potem primešaj sok in naribano lupinico pol limone, 12 dek zmletih lešnikov, 25 dek kuhane in pretlačenega krompirja (krompir naj bo že shladen), pol zavitka pecilnega praška in nazadnje primešaj še sneg štirih beljakov. Posodo za torto dobro pomaži s sirovim maslom, posuj z moko, zlij noter testo, razravaj in speci. Torto peci počasi približno eno uro. Pečeno in še toplo pomaži s poljubno mezgo, čez pa polij s čokoladnim ledom.

Pečen krompir. Bolj droben krompir dobro operi in zreži na polovice. Vsako polovico vtakni v sol in v stolčeno kumno. Pekačo dobro pomaži s sirovim maslom in zloži na pekačo krompir. Po vrhu krompir pomaži z razpouščenim sirovim maslom (najboljše, če vzameš kako kurje pero, če nimaš za to primernega čopiča) in postavi v pečico, kjer naj se peče približno 30 do 40 minut.

Praktični nasveti

Mastne madeže iz preprog odpraviš tako, da zmešaš zmleto magnezijo z bencinom (pazi zaradi ognja). To kašo namažeš na debele na madež in jo pustiš tako dolgo, da se posuši. Nato preprogo dobro stepi. Če madež ni čisto izginil ponovi še enkrat.

Če se krema za čevlje posuši, primešaj kremi nekaj kapljic kisa. Kis tudi pospeši, da se čevlji lepše svetijo.

KADAR SE TEHTA BOGATIN

Mož: »Jera, drži mi denarnico, dokler se ne steham.«

EDINI IZHOD

Zena: »Mož, ti si čedalje bolj siten. Kaj če bi odpotoval za nekaj tednov na počitnice?«

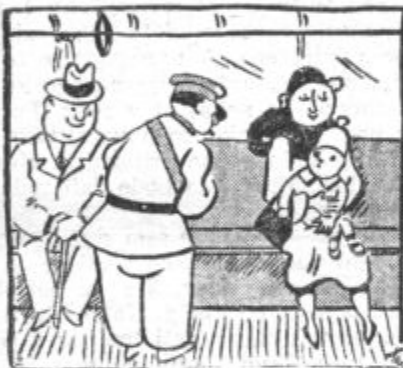
Mož: »Saj bi, če bi ne bilo na kmetih tako dolgočasno.«

Zena: »Bom pa še jaz šla s teboj.«

Mož: »To bi bilo predrago.«

Zena: »No, pa odpotujem sama...«

NESPORAZUM

Sprevednik (ki mu mlada mati plačuje voznino s stotakom): »Ali nimate manjšega?«

Mati (z materinskim zanosom): »Ne, ta je moj najmanjši.«

V KAVARNI

»Kaj si neumen? Kdo pa še danes daje nakarju deset dinarjev napitnine, če mu ta pomaga oblačiti suknjo!«

»Tiho bodi! Zato sem mu dal toliko napitnine, ker me je oblekel v zelo lepo suknjo...«

POZNA GA

»Nikakor ne morem razumeti tega, Janez, svojemu novemu sosedu si posodil sto dinarjev, a menj jih nočeš posoditi niti deset.«

»Res je, toda tebe poznam...«

VERJETNO

Gospodična: »Ali je vaš rajnki soprog dolgo trpel?«

Vdova: »Odkar sva se spoznala.«

NEDELJSKI LOVEC

A: »Z lova se vračate? Kje imate pa plen?«
B: »V bolnišnici...«

NA SODIŠČU

Sodnik: »Vi ste ukradli poleg denarja še nekaj dragocenosti.«

Tat: »Gospod sodnik, saj veste, da denar ni vse...«

IZGUBLJENA STAVA

A: »Stavim s teboj za 100 din, da ne boš uganil, kaj me je privedlo k tebi.«

B: »To ne bo težavno uganiti. Prišel si izposodit si 100 din.«

A: »Izgubil si stavo. Prišel sem ti samo voščit dobro jutro. Zdaj mi pa daj teh 100 dinarjev.«

Japonci so v Nankingu uprizorili divjaški pokol

Posebni dopisnik londonskega dnevnika »Times«, ki je bil na krovu potopljene ameriške topničarke »Panay« in ki se je po tej potopitvi v strašnih nevarnostih pretolkel do Sanghaja, je poslal svojemu listu poročilo o tem, kako je japonsko vojaštvo razsajalo po Nankingu, ko je zasedlo to kitajsko prestolnico.

Že med obstreljevanjem mesta, ki so ga Japonci izvršili od 10. decembra dalje, niso pazili prav nič na meje varnostnega pasu, ki so jih dobro poznali. Mnogo granat se je razpočilo v zasilnih taboriščih beguncev in vsaka je zahtevala strašne žrtve. Tudi trideset Evropecev je bilo pri tem ubitih.

V nedeljo 12. decembra je doseglo obstreljevanje besnost, ki je ni mogoče popisati. Ponoči je gorelo deset mestnih okrajev. Tisoči kitajskih vojakov, ki so izgubili zveze s svojimi četami in ki so se z obupnim odporom umikali pred Japonci, so pred gorečo zgradbo prometnega menistva zgradili ogromno grmado iz svojih uniform, orožja in drugih vojaških potrebščin ter jo zažgali.

Nevarno ranjeni so se vlekli skozi ulice in prosili pomoči. japonski oddelki pa so ubožce kratko malo postrelili. Strejalj so sploh na vsakogar, ki se je pojavil na cesti.

Na isti način so iztrebili skoraj vse kitajsko policijsko moštvo Nankinga. Milosti ni bilo Japonci so temeljito preiskovali hiše in so ustrelili vsakogar, ki so ga imeli na sumu, da je služil v kitajski vojski. S posebnim besom so se Japonci spravili nad vse, kar se jim je dozdevalo, da je ameriška last. Ameriške zastave so takoj povsod raztrgali. Poslopj tujcev, niti nemških zveznikov ni bilo nič varovali. Vseposod so lovili ljudi po cestah, ki so bile ponekod naravnost zabasane s trupli. Strahoten je bil pogled na cesti pri Hsiakvanskih vratih. Tam so trupla ljudi in konj sestavljala grozotno barikado, preko katere so vozili japonski tanki in težki topovi brez vsake obzirnosti. Poročevalec pravi nazadnje, da so številke o kitajskih izgubah v Nankingu, ki jih navajajo Japonci, točne, toda velik del žrtev niso bili vojaki, temveč nankinški civilisti.

Na dnu morja je polno dragocenih rud

Med drugimi znanstveniki si je pridobil sloves s svojimi raziskovanji po morskem dnu tudi ameriški učenjak Charles Snowden Piggot. Posrečilo se mu je dokazati, da so v velikih morskih globinah velike množine radija.

Za svoja znanstvena raziskovanja si je izbral severni del Atlantskega morja med Novo Fundlandijo in Irsko. Morje je globoko tu do 5000 m in morskno dno je na debelo pokrito z usedlino gline. Neštete morske živalce, ki so seveda že davno okamenele, najraznovrstnejše kamenje, kremenov pesek in tudi okamenele rastline pod glino razodevajo, da je ta usedlina na tem kraju že mili-

jone in milijone let. Piggot trdi, da je v tej morski usedlini mnogo radija, in misli, da bi se dalo iz morskega dna na mnogo cenejši način pridobivati dragoceni radij, kakor pa so to doslej delali iz kamenin na zemeljskem površju. Z novim načinom pridobivanja pa bi tudi cena radija lahko precej padla. Učenjak je dognal tudi to, da je radija mnogo več na tistih mestih, ki so bolj oddaljena od suhe zemlje.

Poleg te dragocene rudnine pa je v morskem blatu še vse polno drugih rudnin, med katerimi zavzemajo prvo mesto kovine, in sicer celo na dragocenejšje, kakor zlato, srebro, baker, železo in cink.

Nevede se je omožila z morilcem prvega moža

Nekaj groznega je doživela nedavno v Saint Georgeu v Zedinjenih državah Šarlota Bosshardova. Dognalo se je namreč, da je bil njen prvi mož Spencer Malan, o katerem je mislila, da jo je zapustil, umorjen in da ga je umoril Bosshard, s katerim se je omožila pred dvema letoma.

Spencer Malan je izginil pred tremi leti s farme, na kateri je gospodaril s svojo ženo in osemletnim sinčkom. Malan je prej v jezi večkrat trdil, da bo pobegnil z doma. Ko je potem neke noči izginil, je bila njegova žena seveda prepričana, da je zapustil družino. Zato je vložila tožbo za ločitev zakona in sodišče je zakon ločilo po moževi krivdi. Čez nekaj časa se je pa ločena žena omožila z Bosshardom.

Kmalu so pa začeli ljudje govoriti, da Malan ni pobegnil, temveč da bi lahko Bosshard povedal, kaj se je zgodilo z njim. Sodišče se je za te govorice pozanimalo in naposled dalo Bossharda aretirati. Pri tem so ga kar naravnost obdolžili, da je Malana ubil.

Bosshard se ni dolgo branil, temveč je svoj zločin kmalu odkrito priznal. Povedal je, da je bil z Malanom, njegovo ženo in vsakom na zabavi in pozno zvečer so se vračali domov. Pred farmo so se razšli. Bosshard je hotel še pogledati v stajo, ali so prišle vse ovce s paše. Kmalu ga je dohitel na konju Malan. Očital mu je, da piha na srce njegovi ženi. Sprla sta se in v prepiru ga je Bosshard ustrelil.

Še isto noč je šel k svaku umorjenega, ga poklical in mu povedal, da je med ruvanjem Malana ustrelil. Malanov svak George Schäfer je hotel prvi trenutek obvestiti o tem sodišče, potem pa se je dal pogovoriti in pomagal mu je odstraniti mrliča. Vrgla sta ga v zapuščen rov. Bosshard, ki mu je šele 25 let, trdi, da se je oženil z vdovo, ki je mnogo starejša od njega, zavoljo tega, ker se je čutil dolžnega poskrbeti za njo in njegovega sinčka. Poleg Bossharda so aretirali tudi Schäferja in ga obtožili soudeležbe pri umoru.

Po zaslugi gosi so odkrili zlato

Zlatarja Pavlova v Plevnu na Bolgarskem je nedavno kupila dve gosi na sejmu od nekega kmeta, ki je živali prinesel na trg iz okolice. Ko je žena gosi doma v kuhinji pripravljala, je opazila, da je bila v želodcih obeh živali nekaka rumena snov, ki se je držal želodca. V kuhinji pa je bil tudi njen mož, ki ga je zanimalo, kako žena pripravlja gosjo pečenko. Ženske so sicer hude, če jih moške gledajo kadar kuhajo, ampak v tem primeru je bilo vendarle prav, da je bil mož radoveden.

Ko je žena opazila tisto rumeno plast, je pokazala vse možu, ki je kot zlatar takoj spoznal, da je rumena plast zlati prah, ki se je prijel želodca. Zdaj ni bilo težavno ugotoviti, da je zlati prah zašel v želodec z vodo, ki so jo živali pile. Težavnejše pa je bilo dognati, odkod so bile tiste gosi, katere je kmet prodajal na trgu v Plevnu. Mož se je zdaj

lotil dela, kako bi dognal, iz katere vasi je bil tisti kmet. Nazadnje se mu je vendar le posrečilo, da je kmeta srečno našel. Kmet je bil iz neke vasi blizu Plevna.

Zdaj je zlatar Pavlov šel v tisto vas in preiskal tam potok, ki teče mimo vasi. Kmalu se odkril, da je v potoku polno zlatnega prahu. Začel je misliti na to, da bi se splažalo izpirati zlati prah. Za take namene pa je treba mnogo denarja. Tega pa zlatar ni imel. Zato je začel iskati deležnikov. Nazadnje so se za zadevo začeli zanimati Angleži, ki so dali denar. Ustanovila se je družba, ki je v njej seveda tudi zlatar Pavlov. Najprej so ob potoku pokupili na dolgo in široko vsa zemljišča, da bodo lahko potok izkoriščali. Potem so prišli od zunaj moderni stroji in pred nekaj tedni se je izpiranje začelo. Vse to se je zgodilo po zaslugi tistih gosi, ki sta prišli v zlatarjevo kuhinjo.

Pri nas sneg, v Južni Ameriki kobilice

V teh dneh, ko imamo pri nas sneg, doživljajo v južnoameriškem vlemestu Buenos Airesu pravo egiptovsko nadlogo. Poročevalec nekega argentinskega lista piše: »Davi sem več ur z lopato kida kobilice z našega vrtiča, hišne strehe, balkona in praga. Samo oglodani koščki so ostali od naših cvetic, limonovih dreves in zelenjave. A kaj je ta neznatna škoda sprito tiste, ki jo kobilice vsako leto napravljajo po različnih kmetijskih deželah! Neprekoslivo škodo napravijo na leto milijarde kobilic, ki dobesedno zatemnijo sonce in ki priletavajo v več kilometrov dolgih oblakih. V nekaj urah pokonča ta mrčes cele pokrajine, tako da je vse do golega oolodano, med tem ko morajo lastniki zemljišč križem rok gledati uničevanje in se ne morejo z ničemer ustavljati temu sovražniku.

Malokdaj se pripeti, da bi se kobilice vrgle na kako vlemesto, kjer pač ne dobiijo dosti živil. A nedavno je bil Buenos Aires vendarle žrtev njih napada. Človek naj se le zamisli, kako je bilo, ko si zjutraj zarana

stopil na vrt ali na cesto. Sam sebi nisi mogel verjeti, ko si zagledal na vrtu samo narobe obrnjena metlišča namesto drevesc in bilke namesto cvetic. Okoli tebe pa je vse skakalo, lezlo in mrgolelo, da se nisi upal nikamor stopiti in si se šele čez nekaj minut zavedel, kaj se je zgodilo. Kobilice so 7 do 8 cm dolge in so neznansko trdožive. A ne dobiš jih le na vrtu in cesti, marveč jih je vse stanovanje polno. Kako so mogle priti v sobe, nam je vsem uganka. Še več dni zatem, ko so roji kobilic že odšli, jih je bilo najti med knjigami na policah v omari za obleko in celo v radijskem aparatu.

Človek, ki bi mogel iznajti kako uspešno sredstvo zoper kobilice, bi čez noč postal večkratni milijonar. Seveda je več pripomočkov, da človek kolikor toliko prepodi kobilice. To so metalci ognja, strupeni plini, razpršilniki kemikalij. Hudo je pa to, da nihče ne ve, kje so kobilice pustile svojo zalogo in kje se bodo torej drugo leto nenadno prikazale.

ski listi priobčujejo podrobna poročila o zadnjih letih njegovega življenja in žalostnem koncu neke vsemogočnega ruskega kneza. Knez Aleksander Lopuhin-Demidov je umrl v bolnišnici v Vilpuri za poškodbami, ki jih je dobil, ko je vozil seno, pa je padel z voza in si pretresel možgane. Po njegovih žilah se je pretakala carska kri Romanovčev in imel je tudi pravico nositi romanovski grb. Ta grb je bil nekoč na vseh njegovih avtomobilih v Petrogradu. Ko je bila nastala bojševiška revolucija, je knez z mnogimi drugimi bogatimi Rusi zapustil svojo domovino. Napotil se je z družino na Finsko in posrečilo se mu je vzeti s seboj 100 dirkalnih konj in mnogo zlata, srebra in rodbinskih draguljev. Na Finskem je kupil veleposestvo. Denar je pa kmalu porabil in zašel je v stisko. Zadnja leta je de'al kot dninar, čeprav mu je bilo že 60 let. Zadnje mesece svojega življenja je bil voznik. Njegova žena je iz druge znane ruske rodbine Nariškinove. Iz tega rodu je bila tudi mati Petra Velikega.

× Aretacije generalov v Rusiji. Poljski listi poročajo v zvezi z odkritjem nove zarote proti Staľinu o nadaljnjih aretacijah v Rusiji, posebno v Moskvi. Doslej so bili aretirani generali Muzik, član vojnega sveta Bele Rusije, Velikanov, poveljnik bajkalskega vojnega okrožja, in Ozolon, član vojnega sveta v Harkovu, čigar kandidatura pri naslednjih volitvah je bila naglo preklicana. Mnogo aretacij so izvršili tudi v Leningradu kjer je policija zaprla skoro vse, ki niso volili.

× Hud potres v Mehiki. Pred božičem je bil v mestu Mehiki izredno močan potres. Premikanje zemlje je trajalo celih pet minut. Med prebivalstvom je nastal hud preplah. Vse je zbežalo na prosto in z grozo čakalo, kaj bo. Šele po več urah so se ljudje nekoliko pomirili, ker se potresni sunki niso več ponavljali. V mestu samem potres ni napravil večje škode. Hujši pa je bil potres v notranjosti države in sploh v Srednji Ameriki. Po doslej prispelih vesteh je porušenih na stotine zgradb. Število človeških žrtev še ni znano. Najhuje so prizadete pokrajine Veracruz, Oaxaca in Gurrero.

× Truplo v kristalni krsti. Neki bogati baron ima v Cannesu lepo vilo, ki si jo je kupil pred 15 let. Pred nekaj leti je baronu umrla žena in ker se ni hotel ločiti od nje, si je izprosil dovoljenje, da ji sme postaviti edinstveno grobnico. Dal je truplo balzamirati in položiti v kristalno krsto. Na nekem kraju parka, odkoder je posebno lep razgled na morje, pa je dal zgraditi grobnico. V tej je rov, v katerega so krsto spustili z dvigalom. Majhen pritisk zadostuje, da dvigne naprava krsto iz rova. Grobnica je tujcem nedostopna.

× Električna lokomotiva 201 kilometer na uro. Nedavno so na železniški progi Rim-Napoli preskušali novo električno lokomotivo. Pri poizkusih so bili navzoči tudi francoski strokovnjaki. Nova lokomotiva je na vsej progi dosegla hitrost 130 km na uro. Med Rimom in postajo Sezze, kakih 65 km daljave, pa je lokomotiva dosegla celo hitrost 201 km na uro. To se pravi, da je ta lokomotiva progo, ki je tako dolga kakor proga od Ljubljane do Zidanega mosta, prevozila v manj kakor 20 minutah, med tem ko pri nas najhitrejši brzi vlak potrebuje za to progo dobrih 66 minut.

× Med zakonci sme biti največ 18 let razlike. Vlada v ameriški državi Ohio je izdala zakon, po katerem starostna razlika med zakonci ne sme znašati več kakor 18 let. V bodočnosti se tam torej ne bo moglo več dogajati, da bi se mlado dekle pocrčilo s starcem ali pa mladenič s staro žensko. Vlada v Ohio ve dobro, da je vzrok zakonov s prevelikimi starostnimi razlikami skoraj vedno ta, da pričakuje mlajši drug skorajšnje smrti starejšega druga in njegove zapuščine.

× Kakšna bo človeška hrana v letu 2000. Čez dve leti bo svetovna razstava v San Franciscu v Ameriki in tam bodo med drugim z živalskimi poskusi nazorno pokazali, kako si znanost predstavlja človeške obede okrog leta 2000. Pokazali bodo, da je življenje mogoče vzdržati samo z umetno hrano. V razstavišču znanosti bo vrsta živali, ki dobivajo od svojega rojstva dalje samo hrano v obliki kemično sestavljenih tablet. Znanstveniki, ki vodijo te poskuse, trdijo, da so videti te živali dosti bolj zdrave in krepkejše kakor živali, ki jih hranijo na običajen način. Danes bi se človeštvo s takšno hrano sicer še ne moglo preživljati, ker so stroški za njeno pridelavo previsoki, toda okrog leta 2000 se bo dala ta prehrana praktično izvesti in bo tudi nujno potrebna. Če imamo ogljikovo kislino in vodo, tedaj se da naša hrana v glavnem že sestavljati. Manjkajo samo še mineralne soli in nekatere druge snovi. Iz ogljikove kisline in vode je mogoče sestavljati sladkor in iz tega s pomočjo dušika beljakovine. Tudi toščke se dajo kemično pridobivati iz sladkorja mineralnih soli pa je v morski vodi in drugih z lahkoto dosegljivih virih več kakor preveč.

Brezplačen pouk v igranju!

klavirsko
harmoniko
od Din 480.

Zahtevajte
brezplačen
katalo!

MEINEL & HEROLD — MARIBOR ST. 11

× Vojvodka Windsorska pravi radostnim dogodkom. V rodbini vojvode Windsorskega pričakujejo porod. Vojvodka Windsorska po ameriških zakonih ni izgubila prejšnjega državljanstva in je zdaj izrazila željo, da bi rodila otroka v svoji domovini. Iz Pariza sta vojvodka in vojvoda šla v Rim, kjer sta prebivala božične praznike, zdaj pa bosta odpoštovala v Ameriko.

× Kraljevsko čast bi rada nazaj. Na nekem afriškem otoku je med ogromnimi nasadi sladkornega trsa, kave, in podobnega nekako pred 30 leti vladala kraljica Saliba Mašamba. Toda zahotelo se ji je ljubeznaj, za katero pa je morala žrtvovati svoje kraljevsko dostojanstvo, svojo oblast in kraljestvo. Omožila se je namreč z nekim francoskim orožnikom, lepim, postavnim mladeničem. Francoska oblastva, ki so imela nad otokom pokroviteljstvo, pa so jo zaradi take poroke izgnala in ji nakazala 10.000 frankov letne pokojnine. S svojim možem je šla na Zlato obalo, se posvetila kmetovanju in svojim otrokom. Toda prevzelo jo je domotožje po nekdanji slavi in razkošju, pa je svojim otrokom hotela zagotoviti kraljevsko nasledstvo. Zato je pred kratkim pisala predsedniku francoske republike, da bi izdali znamke z njeno sliko in ji nakazali izkupiček. Če pa ji ne ugodijo, mu je zapretela s tožbo.

× Zalosten konec kneza Demidova. Evropski listi so te dni poročali, da je umrl na Finskem Aleksander Lopuhin-Demidov eden izmed največjih bogatinov carske Rusije. Fin-

Radio Ljubljana

od 2. do 9. januarja

Nedelja, 2. januarja: 8.00: Vesel nedeljski pozdrav (godba Sokola I). — 9.00: Čas, poročila, spored — 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve — 9.45: Versko predavanje (dr. Gvido Rant) — 10.00: Koncert radijskega orkestra. — 11.00: Otroška ura (vodila bo Slavica Vencajzova). — 11.30: Koncert (sodelovali bosta brata Goloba — harmoniki in bežigradski pevski zbor) — 13: Čas, vreme, spored, obvestila — 13.20: Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah) — 16.00: Koncert pevskega krožka na Viču — 17.00: Kmetijska ura — 17.30: Ben am n Ipavec: Tičnik, odlomki iz opere (plošče) — 18.00: Za kratek čas (plošče) — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30: Nacionalna ura — 19.50: Slovenska ura: a) Gregorčičev pihalni kvartet (plošče) b) Bržiči na Goriškem (prof. A. Juvanič) — 20.30: Koncert (sodelovali bodo Lunša Friderik — bas prof. Lipovšek — spremljava in radijski orkester) — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored — 22.30: Našim izselencem

Ponedeljek, 3. januarja. 12.00: Ruski napevi (plošče) — 12.45: Vreme, poročila. — 13.00: Čas, spored, obvestila — 13.20: Odlomki iz zvočnih filmov (plošče). — 18.00: Zdravstvena ura: Posebnost kužnih blizni (dr. Anton Breclj) — 18.20: Koncert poljske lahke glasbe (plošče) — 18.40: Kulturni spomeniki Gorenjske (dr. Rajko Ložar) — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura — 19.50: Zanimivosti. — 20: Koncert radijskega orkestra — 20.50: Mozart Les petits rien — odlomek baleta (plošče) — 21.00: Ura Mozartove komorne glasbe (Francka Ornikova Drago Štanič, Filip Bernard Aleksander Fužkar) — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored — 22.15: Plesne glasbe iz restavracije

Torek, 4. januarja: 11.00: Solska ura: trčkove poslednje sanje — zvočna igra v treh dejanjih (spisal Pavel Golja, izvajali bodo brezposelnj učiteljski abiturienti) — 12: Koncertni plesi (plošče) — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, spored, obvestila — 13.20: Vesel opoldanski koncert radijskega orkestra — 14.15: Vreme, borza. — 18.00: Kvartet pihal (Vlachy — klarinet, Šušteršič — bas Ribič — rog, Loparnik — fagot). — 18.30: Rističanstvo in nacionalizem (dr. Fr. Veber). — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Zabavni zvočni tehnik. — 20: Schmitt: Dunajska rapsodija (plošče) — 20.20: Alojzij Remec: Čarovnica (Kirke) komedija v petih dejanjih (člani radijske igalske družine). — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored — 22.15: Valček za valčkom (radijski orkester)

Sreda, 5. januarja. 12.00: Citre, balalajke in mandoline (plošče) — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, spored, obvestila. — 13.20: Orgelski koncert (plošče) — 14.15: Vreme, borza. — 18.00: Mladinska ura: Ljubimo domaćo knjigo (profesor Fran Vodnik). — 18.20: K tretjemu božičnemu večeru (plošče). — 18.40: Načrtno gospodarstvo današnje Nemčije (inž. arh. Rado Gregar) — 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Zvonjenje. — 20.00: Prenos iz opernega gledališča v Ljubljani (v I. odmoru glasbeno predavanje — Ukmar, v II. odmoru čas, vreme, poročila, spored)

Četrtek, 6. januarja: 9.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 9.15: Veseli zvoki (plošče). — 9.45: Misijonsko predavanje: Misijoni v Indiji (Lederhas) — 10.00: Prenos cerkvene glasbe iz stolnice. — 11.00: Otroška ura (Manica Komanova). — 11.30: Koncert radijskega orkestra — 13.00: Čas, vreme, spored, obvestila — 13.20: Robert Planquette: Korneviljski zvonovi, skrajšana opera v treh dejanjih (posnetki na ploščah, izvajajo člani in članice raznih gledališč iz Pariza). — 16:

Švicarski ljudski napevi (Malenškov trio). — 17.00: Kmetijsko predavanje. — 17.30: Koncert (sodelovali bodo Milivoj Kučič, član zagrebške opere, profesor Marjan Lipovšek — spremljava in radijski orkester). — 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura — 20.00: Božične pesmi (pel bo Ciril-Methodov zbor v Ljubljani pod vodstvom Puša) — 20.40: Ša-japin poje (plošče). — 21.00: Slovenska lahka glasba (radijski orkester) — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored — 22.15: Kvartet mandolin (Antunovič, Privšek, Mizerit, Haršlag)

Petek, 7. januarja: 11.00: Solska ura: Naša mladina za izseljensko mladino (deklamacija petje, govor; vodila bo Julija Šušteršičeva) — 12.00: Odmeki iz Koroške (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13.00: Čas, spored, obvestila. — 13.20: Vesel opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14.15: Vreme, borza. — 18.00: Žena v glasbi (Vida Rudolfova) — 18.20: Slavne pevke (plošče) — 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben) — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Deset minut za planince — 20.00: Večer lahke glasbe (sodelovali bodo radijski šramel radijski orkester in plošče) — 22: Čas, vreme, poročila, spored — 22.30: Angleške plošče

Sobota, 8. januarja. 12.00: Plošča za ploščo vrsti se. — 12.45: Vreme, poročila — 13: Čas, spored, obvestila — 13.20: Plošča za ploščo vrsti se. — 14.15: Vreme — 18.00: Za delopust (igral bo radijski orkester). — 18.40: Pogovori s poslušalci. — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Preled sporeda — 20: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar). — 20.30: Sem prokleta mušica. »Brencelj« mi reko, sem značaja hudega želo mam ostro (zabaven in zelo poučen prerez Aleševčevega »Brencelina« iz 1869 do 1880: za pisan večer priredil Niko Kuret) — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored — 22.15: Vesel kotredna (igral bo radijski orkester)

Medič-Zankl

tovarne oja, lakov in barv
d. z o. z.

v Ljubljani

VSEM KOLESARJEM

naznanjam, da sem odprl mehanično delavnico v Račah št. 70. Izdelovanje novih koles po naročilu, popraviljanje starih, emajljanje, ponikljevanje kromanje itd. Na zalogi imam nova kolesa nemškega proizvajalca od 465 din ter razne dele po najnižji ceni. Zahtevajte cenik za leto 1933 Ivan Magdalenc travce, Jožef Roč mehanik Rače

ZARADI OGROMNE ZALOGE

»Hubertus« plaščev, zimskih suknj, oblek, perila itd. odprodajamo vsa oblačila s 15 do 20 odstotnim popustom

P R E S K E R,

Ljubljana, Sv. Petra cesta 14.

Kupuj domače blago!

HRANILNE KNJIZICE

tudi podeželske 3% obveznice za likvidacijo kmečkih dolgov, vrednostne papirje, stalno kupujem po najvišji ceni in takojšnjemu izplačilu. Izposujem vse bančne in blagovne posle, nakup in prodajo premičnin in nepremičnin, blago, hiše, vile, parcele itd. — AL. ANINSEK, trg. ag. za bančne posle, Ljubljana, Beethovnova ul. 11. Telefon 35-10.

LEPO SEM DEKLE

Slovenka. Dobim balo in doto 80.000 din. Poročila bi se z obrtnikom, posestnikom v Sloveniji. Kdo me želi, naj mi piše na naslov F. Ban, Zagreb, Frankopanska 7

ČE HOČEŠ DOBRA GOSPODINJA BITI, SI MORAE ŽENO IN DOMA NAROČITI. Ženski časopis »Žena in dom« stane četrtletno 12, s prilogo vred pa 18 dinarjev. Naročite ga pri uravi. Ljubljana 108-D.

NAPRODAJ JE POSESTVO

sestoječe iz poslopja, njiv, travnikov, gozdov, vinograda in velikega sadovnjaka skupno 14 in pol orala. Pojasnila daje Eli Mak Podboršt št. 3. St. Janž na Dolenjskem

JESEN — ZIMA — OSTANKI

mariborskih tekstilnih tovarn, pristanobavni, brez napak, in sicer: Paket serija R z vsebino 16-20 m dobro uporabnih ostankov flanelov in barhentov za žensko obleko, moško in žensko spodnje perilo. Paket serija T z vsebino 4 m čisto volnene blaga za žensko obleko v najmodernejših vzorcih. Pri naročilu prosim navedite barvo. Vsak paket Din 128.— Reklamni paket serija K, vsebina 20-25 m dobre flanela za moško, žensko in otročje perilo v najlepši sestavi, paket Din 136. Dajte specialni paket »Original Kosmos D« z vsebino 17-21 m la barhentov za ženske obleke, bluze, in prvovrstnih flanelov za pidžame, žensko moško in otročje perilo za izjemno ceno Din 150. Paket serija »Z« z vsebino 3-3,20 m dobrega sukna za moško obleko, damski kostum ali plašč in sicer: Z št. 1 Din 130.—; Z št. 2 Din 160.—; Z št. 3 Din 250.—; zadnji 1a kamgarn. Vsak paket poštne prosto, pri dveh ali več paketih primeren popust. Neprimerno vzamem nazaj in zamenjam. Pišite še danes obče znani, stari, solidni razpošiljalnici »Kosmos«, Maribor, Kralja Petra trg. — Nešteto priznanj zadovoljnosti odjemalcev na razpolago!

HRANILNE KNJIZICE

prodaste zelo ugodno preko moje oblastveno dovoljene pisarne. Takojšnja gotovina. Rudolf Zore, Ljubljana, Gledališka ul. 12. Telefon 38-10

SVINJSKE KOŽE

jajca, maslo vedno prodajate ter vse potrebščine stalno kupujete v Senčarjevih trgovinah. Mala Nedeja, Ljutomer in Strigova.

SAMO

Din 98.—

63719 Po ceni in dobra zapetna ura Shock Proof, lepo kromirano obhiše s svetlečimi številkami in kazalci. Din 98.—

63796 Ista z anker kolesjem na kamne tečoa s sekundnim kazalcem. Din 185.—

63710 Ista s prima anker kolesjem na 15 kamnov s sekundnim kazalcem. Din 260.—

Zahtevajte cenik, zastoj in poštne prosto.

H. SUTTNER, Ljubljana 6

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.